

Turun yliopisto
University of Turku

SIVISTYS-, SOSIAALI- JA TERVEYSALOJEN OPISKELIJAT MONIAMMATILLISESSA YHTEISTYÖSSÄ

**Tutkimus ammatillisten valmiuksien muutoksesta
moniammatillisella opintojaksolla**

Inka Niskanen
Pro gradu -tutkielma
Kasvatustiede
Opettajankoulutuslaitos
Turun yliopisto
12/2020

NISKANEN, INKA: Sivistys- sosiaali- ja terveysalojen opiskelijat moniammatillisessa yhteistyössä – Tutkimus valmiuksien muutoksesta moniammatillisella opintojaksolla
Pro gradu -tutkielma, 65 s., 13 liites.
Kasvatustiede
Joulukuu 2020

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin sivistys- sosiaali- ja terveysalojen opiskelijoiden valmiuksia moniammatilliseen yhteistyöhön. Osallistujat olivat eräälle moniammatilliselle opintojaksolle osallistuneita korkeakouluopiskelijoita. Tutkimuksessa käytettiin ennen-jälkeen -tutkimusasetelmaa eli opiskelijoiden valmiuksia mitattiin sekä ennen opintojaksoa että opintojakson jälkeen. Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella, joka sisälsi enimmäkseen monivalinta-, mutta myös avoimia kysymyksiä. Määrällinen aineisto analysoitiin toistettujen mittaus-ten t-testillä sekä toistettujen mittaus-ten varianssianalyysillä. Laadullinen aineisto taas analysoitiin luokittelemalla aineisto sekä teoriaohjaavasti että aineistolähtöisesti.

Osallistujien valmiudet moniammatilliseen yhteistyöhön kehittyivät monipuolisesti opintojakson aikana. Eniten tutkittavista valmiuksista kehittyivät moniammatillisessa yhteistyössä tarvittavat taidot sekä sivistys- sosiaali- ja terveysalojen kentän tuntemus. Avoimet vastaukset tukivat edellä mainittuja määrällisestä aineistosta saatuja tuloksia ja opintojaksolla opittuja asioita kysyttäessä eniten mainintoja saivatkin juuri sivistys- sosiaali- ja terveysalojen kentän tuntemus sekä moniammatillisessa yhteistyössä tarvittavat taidot. Opintojakson päätyttyä osallistujia jäi kuitenkin mietityttämään monet käytännön osaamiseen ja toteutukseen liittyvät asiat, joten vaikka käytännön taitoja opittiinkin opintojaksolla paljon, jäi tulosten perusteella moni työelämään liittyvä asia myös epäselväksi. Lisäksi toistettujen mittaus-ten varianssianalyysistä saatu-ten tulosten perusteella havaittiin opintojaksosta hyötyvän erityisesti ne opiskelijat, joilla ei ollut aiempaa kokemusta moniammatillisessa työryhmässä työskentelystä.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että moniammatilliselle opintojaksolle on tarvetta sivistys- sosiaali- ja terveysalojen opinnoissa ja saatuja tuloksia voidaankin hyödyntää esimerkiksi näiden alojen koulutusohjelmia suunniteltaessa. Tulokset ovat linjassa aiempien tutkimusten kanssa ja antavatkin viitteitä siitä, että moniammatillisia opintojaksoja on hyödyllistä järjestää yhteistyössä sivistys-, sosiaali- ja terveysalojen kesken. Jatkotutkimuksena voitaisiin esimerkiksi tehdä vertailevaa tutkimusta eri alojen opiskelijoiden valmiuksista moniammatilliseen yhteistyöhön.

Asiasanat

Moniammatillinen yhteistyö, ammatilliset valmiudet, ammatillinen identiteetti, moniammatillinen oppiminen

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	9
2	MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ	11
2.1	Moniammatillisen yhteistyön edellytykset.....	13
2.2	Moniammatillinen yhteistyö koulussa	14
3	AMMATILLINEN IDENTITEETTI JA VALMIUS.....	17
4	MONIAMMATILLINEN OPPIMINEN.....	19
5	TUTKIMUSONGELMAT	22
6	TUTKIMUSMENETELMÄT	23
6.1	OSALLISTUJAT	23
6.2	TIEDONKERUUMENETELMÄ	25
6.3	AINEISTON KÄSITTELY.....	26
6.3.1	Aineiston käsittely alku- ja loppumittauksessa.....	27
6.3.2	Aineistojen yhdistäminen ja yhdistetyn aineiston käsittely	29
6.3.3	Avoimien vastauksien käsittely	30
6.4	TUTKIMUSMENETELMIEN LUOTETTAVUUS.....	35
6.4.1	Määrällisten menetelmien luotettavuus	35
6.4.2	Laadullisen menetelmän luotettavuus.....	38
7	TULOKSET.....	40
7.1	Opiskelijoiden valmiudet alku- ja loppumittauksessa.....	40
7.2	Valmiuksien muutos opintojakson aikana.....	42
7.3	Moniammatillisen työkokemuksen yhteys valmiuksien muutokseen	42
7.4	Opitut asiat ja oivallukset opintojaksolla	46
7.5	Opintojaksolla epäselväksi tai mietityttämään jääneet asiat	50
8	POHDINTA.....	52
8.1	Sivistys-, sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden valmiudet moniammatilliseen yhteistyöhön ennen moniammatillista opintojaksoa.....	52
8.2	Moniammatillinen opintojakso työelämävalmiuksia tukemassa.....	53
8.2.1	Opiskelijoiden esiin nostamat aiheet opintojaksolta.....	55
8.3	Tutkimuksen luotettavuus ja tutkimusetiikka	56
8.4	Tutkimustulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimusehdotukset.....	57
	LÄHTEET.....	60

LIITTEET	66
----------------	----

Kuviot

Kuvio 1. Moniammatillinen yhteistyö Isoherrasen (2006) mukaan.....	12
Kuvio 2. Vastaajien pääaineet yhdistetyssä aineistossa.....	24
Kuvio 3. Sivisote-kentän tuntemus, arvojen muutos kahden ryhmän kohdalla.....	43
Kuvio 4. Taidot-summamuuttujan arvojen muutos kahden ryhmän kohdalla.....	44
Kuvio 5. Luokkien maininnat avoimissa vastauksissa.....	46
Kuvio 6. Taidot-alaluokkien maininnat	47
Kuvio 7. Tiedot-alaluokkien maininnat	49
Kuvio 8. Opintojaksolla epäselväksi tai mietityttämään jääneet asiat	50

Taulukot

Taulukko 1. Esimerkit kyselylomakkeen monivalintakysymyksistä.....	26
Taulukko 2. Summamuuttujien reliabiliteetit alkumittauksessa	28
Taulukko 3. Summamuuttujien reliabiliteetit loppumittauksessa.....	29
Taulukko 4. Esimerkki luokittelusta, ”Mitä uusia oivalluksia sait tai mitä uutta opit opintojaksolla?”	32
Taulukko 5. Taidot - ja tiedot -alaluokat ja niiden esimerkkisitaatit	33
Taulukko 6. Esimerkki luokittelusta, ”Mitkä asiat moniammatillisessa yhteistyössä jäivät epäselväksi tai mietityttämään opintojakson jälkeen?”	34
Taulukko 7. Summamuuttujien test-retest -korrelaatiot.....	37
Taulukko 8. Summamuuttujien arvot alkumittauksessa	41
Taulukko 9. Summamuuttujien arvot loppumittauksessa	41
Taulukko 10. Summamuuttujien arvojen muutokset mittauskertojen välillä	42
Taulukko 11. Sivistyskentän tuntemus, muutos kahden ryhmän kohdalla lukuina..	44
Taulukko 12. Taidot-summamuuttujan muutos kahden ryhmän kohdalla lukuina....	45

1 JOHDANTO

Sosiaali- ja terveysalan organisaatiot ovat perinteisesti perustuneet organisaatio- ja professionarajoihin (Sinervo, Juujärvi, Niiranen, Laulainen & Keskimäki 2019). Nykyajan yhteiskunnassa vallitsevat muutokset, kuten hajautuminen ja syrjäytyminen, pakottavat kuitenkin koulutus- sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ammattilaiset etsimään uusia keinoja erilaisten oppilaiden ja lasten kohtaamiseen sekä heidän tukemiseensa. Monitasoiset haasteet ja tilanteet vaativat syvempää osaamista, kuin yksilö itse pystyy yleensä tarjoamaan. (Kontio 2010, 6; Nykänen, Karjalainen, Vuorinen & Pöyliö 2007, 98–99.) Nykyajan osaaminen ei ole enää vain yksittäisen työntekijän ja työnantajan varassa, vaan työ tulee nähdä yhteistoiminnallisena. Työn laatuun vaikuttaa yhä enemmän jopa yli organisaatorajojen tehtävä tiimien välisen yhteistyön sujuminen. (Jyrkiäinen 2007, 8.)

Aikaisemmin hyvin toimineita julkisen palvelun toimintamalleja on alettu kyseenalaistaa kasvavan kansainvälistymisen, talouden, teknologian ja ihmisten verkottumisen ja sitä kautta tapahtuneen muutosvauhdin kiihtymisen, kansalaisten palveluntarpeiden moninaistumisen ja ennakoitavuuden heikkenemisen vuoksi (Heinonen, Ikonen, Kaivosoja & Reina 2018, 12). Asiakkaat vaativatkin jo nykyään kokonaisvaltaisempaa hoitoa ja sitä, että heidän hoitopolullaan työskentelevät asiantuntijat tekevät yhteistyötä keskenään (Isoherranen 2007, 28). Sote-organisaatioiden tuleekin siis tarjota asiakaslähtöistä palvelua, jolla tarkoitetaan ajan, huomion ja kunnioituksen antamista asiakkaalle (Lahikainen 2000, 258). Vaikka moniammatillisesta yhteistyöstä puhutaan jo paljon, vielä vuonna 2019 toteutetussa strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamassa COPE-hankkeessa (Sinervo ym. 2019) tutkimukseen osallistuneet SOTE-alan organisaatiot totesivat, että niissä palveluiden yhteensovittaminen oli vasta alkuvaiheessa, ja että palvelut olivat usein pirstaleisia. Eri ammattiryhmät käsitelivät asiakkaan tapaukset näissä usein vain oman ammattiryhmänsä kesken, vaikka tutkimuksessa mukana olleet organisaatiot olivatkin edelläkävijöitä moniammatillisuudessa. Koulussa moniammatillinen yhteistyö näkyy useimmiten opiskelijahuoltoryhmien toimintana ja näissä ryhmissä taas opetus-, sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ammattilaisten välinen yhteistyö toteutuu hyvin (Hietanen-Peltola, Laitinen, Autio & Palmqvist 2018, 9). Koulun moniammatillista yhteistyötä avataan lisää luvussa 2.1.

Koulussa moniammatillisen yhteistyön asiakkaita ovat luonnollisesti lapset sekä heidän perheensä ja sosiaali- ja terveysministeriössä onkin nähty tarve lapsi- ja perhelähtöisyyden edistämiseksi. Tätä varten perustettiin Juha Sipilän hallituksen kärkihanke LAPE-akatemia (Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma), jonka tavoitteena oli luoda entistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut. Hankkeen oli tarkoitus linkittyä maakunta- ja SOTE-uudistukseen, mutta vaikka näiden toimeenpanon valmistelu lopetettiinkin 8.3.2019, jatkuu LAPE-akatemian toteuttaminen. Lapsi- ja perhelähtöisyyden edistäminen on yhä tärkeää muuttuvassa toimintaympäristössä. (Hieta-nen-Peltola ym. 2018, 7; Sosiaali- ja terveysministeriö 2019.)

Tämän tutkielman tavoitteena oli selvittää, millaiset valmiudet sivistys-, sosiaali- ja terveysalan¹ opiskelijoilla on moniammatilliseen yhteistyöhön, ja että muuttuvatko nämä valmiudet moniammatillisen opintojakson aikana. Sivistyskenttä koostuu sivistystoimen sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteistyöstä, jonka tulisi olla merkittävän laajuista lasten ja nuorten palveluja toteutettaessa (Halila, Kaukonen, Malja & Savola 2019, 10). Luokanopettajan työhön kuuluu väistämättä moniammatillista yhteistyötä jo Perusope-tuksen opetussuunnitelman perusteiden (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet²2014, 36, 61, 77) sekä perusopetuslain velvoittamana. Siksi tämän tutkielman tekeminen voi tuottaa arvokasta tietoa siitä, millaiset valmiudet niin sivistys- kuin sosiaali- ja terveysalan opiskelijoilla on moniammatilliseen yhteistyöhön koulutusvaiheessa ja miten niitä voisi kehittää jo ennen työelämään astumista. Valmiuksien kehitystä tarkasteltiin moniammatillisen opintojakson puitteissa ennen-jälkeen -tutkimusasetelmalla ja näin pyrittiin selvittämään opintojakson vaikuttavuutta valmiuksien eri osa-alueisiin (ks. tarkem-min luku 3).

---

¹ Jatkossa käytetään lyhennettä ”sivistysalat”

² Jatkossa käytetään lyhennettä ”POPS 2014”

2 MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

Veijolan (2004, 20) mukaan moniammatillisen yhteistyön käsite on tutkimuskirjallisuudessa hyvin epämääräinen. Englannin kielessä moniammatillisuutta ilmaisevia käsitteitä on useampia: multidisciplinary, interdisciplinary ja transdisciplinary. Myös suomen kielessä voidaan puhua tieteiden välisestä tai poikkitieteellisestä yhteistyöstä, mutta nämä termit ovat käytössä ennemminkin silloin, kun puhutaan tieteistä ja tieteenaloista. Työstä puhuttaessa käytössä ovat taas arkikielenkin termit moniammatillinen yhteistyö ja moniammatillinen tiimityö. Nämä termit pitävät sisällään moniammatillisen rinnakkaintyöskentelyn sekä roolirajoja rikkovat työskentelymuodot. (Kontio 2010, 8.) Tiimityöskentely tuottaa lisäarvoa, eli jotakin sellaista, johon työntekijät eivät voisi päästä yksin (Overtveit 1995, 29). Moniammatillisuuden rinnakkaiskäsitteenä käytetään myös usein termiä monialainen, joka mielletään usein hallinnon- ja tieteenalat yhdistäväksi toiminnaksi, kun taas moniammatillisuus nähdään monen eri alan ammattilaisen välisenä toimintana. Kasvatusalalla monialaisen yhteistyön kanssa samalla tavalla voidaan käyttää myös termiä verkostotyö. (Nieminen ym. 2019.) Tässä tutkimuksessa rajataan käytettävä pääkäsite vain moniammatilliseen yhteistyöhön, ja sillä tarkoitetaan asiakaslähtöistä yhteistyötä, jossa on mukana useita eri alojen asiantuntijoita ja mahdollisesti eri organisaatioita (Isoherranen 2007, 29), jotka työskentelevät yhdessä yhteisen tavoitteen eteen (Hinshaw & DeLeon 1995, 115).

Kuvio 1. Moniammatillinen yhteistyö Isoherrasen (2006) mukaan

Kuviossa 1 on esitetty moniammatillisen yhteistyön käsitteen korostamia tekijöitä yhteistyössä (Isoherranen 2006, 14–16). Moniammatillisen yhteistyön yksi pääajatuksista on sen asiakaslähtöisyys, joka tarkoittaa, että asiakas pyritään huomioimaan kokonaisvaltaisesti. Hujalan ja Lammintakasen (2018, 16) artikkelissa avatussa Parempi Arki -hankkeessa useampia sivistys- sosiaali- ja terveysalan palveluja tarvitsevasta asiakkaasta käytetään termiä ”yhteisasiakas”. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että yhteisasiakasjoukkokin on hyvin moninainen ja heidän tarpeensa eroavat toisistaan niin paljon, ettei heitä voi ajatella yhtenä massana. Moniammatillista yhteistyötä tarvitaankin monenlaisissa tilanteissa, mutta olennaista näissä on, että yhteisasiakasta kukaan ammattilainen ei voi auttaa yksin. (Hujala & Lammintakanen 2018, 16–18.) Lisäksi kuviossa 1 on mainittu tiedon ja eri näkökulmien yhteen kokoaminen, vuorovaikutustietoinen yhteistyö sekä rajojen ylitykset. Näihin tekijöihin palataan vielä uudelleen luvussa 2.1, jossa käsitellään moniammatillisen yhteistyön edellytyksiä.

2.1 Moniammatillisen yhteistyön edellytykset

Moniammatillisen yhteistyön onnistuminen ei ole itsestäänselvyys, vaan edellyttää tiettyjä asioita niin työntekijöiltä kuin organisaatioilta. Ensinnäkin työntekijöiden on tunnettava palvelujärjestelmän kokonaisuus, eli mitä milläkin sektorilla tehdään ja mikä on heidän lähestymistapansa palveluihin. Moniammatillisuuden esteitä on havaittu olevan esimerkiksi se, etteivät työntekijät tunne toisen sektorin lainsäädäntöä, näiden ammattilaisten työtapoja tai sitä, mitä he voisivat asiakkaalle tarjota. Myös yhteisen kielen ja käsitteistön puuttumisen on todettu olevan haasteena toimivalle moniammatilliselle yhteistyölle. (Sinervo ym. 2019, 38–39; Hujala ym. 2018, 23; Koskela 2013.) Lisäksi ollakseen aidosti moniammatillista yhteistyö edellyttää suhteellisen samantasoisesti koulutettuja osapuolia ja sitä, että osallistujilla on sellaista tietoa ja taitoa, jota yhteistyökumppaneilla ei ole (Virtanen 2003, 347–348). Moniammatillista yhteistyötä tehdessään sen osapuolten onkin paitsi jaettava omaa tietoaan ja näkökulmiaan muille, osattava ylittää totuttuja rooli- ja organisaatorajoja päästäkseen parhaaseen lopputulokseen (Isoherranen 2006, 14–16, kuvio 1).

Moniammatillinen yhteistyö ei myöskään onnistu ilman osallistujien omaa panostusta ja sopivia olosuhteita. Hesjedalin, Hetlandin ja Iversenin (2013) tutkimuksessa haastateltiin opettajia ja sosiaalityöntekijöitä, joilla oli vähintään kahden vuoden kokemusta moniammatillisesta yhteistyöstä ammattiryhmiensä välillä. Haastatteluissa onnistuneen yhteistyön edellytyksiksi nousi kolme pääteemaa, jotka olivat henkilökohtainen sitoutuminen, positiivisen ilmapiirin luominen yhteistyötilanteeseen sekä yhteistyön tekeminen yhteisten tulevaisuuden päämäärien eteen. Toisaalta yhteistyön onnistuminen sosiaalihuollon lapsiasiakkaiden tilanteiden kannalta vaatii ratkaisukeskeistä työtettä, lapsen kuuntelua, vanhemmilta saatavaa tukea, ympäristön tarjoamia virikkeitä vuorovaikutukseen sekä sitä, että taataan lapselle kouluun pääsy mukautetun opetuksen kautta (Hesjedal, Iversen, Bye & Hetland 2016). Myös Sinervon ym. (2019, 39) sekä Knackendoffelin (2007, 3) artikkeleissa moniammatillisen yhteistyön edellytyksiksi mainitaan yhteiset tavoitteet sekä yhteistyöosaaminen. Kuten myös kuvioista 1 voidaan nähdä, moniammatillisen ryhmän jäsenten tuleekin tiedostaa vuorovaikutuksen merkitys yhteistyön tehostamiseksi

(Isoherranen 2006, 14–16). Kaiken kaikkiaan voidaankin siis todeta, että moniammatillisen yhteistyön sujuvuuteen voi jokainen työntekijä vaikuttaa omalla työpanoksellaan, mutta kukaan heistä ei voi yksin olla vastuussa asiakkaan hoidon onnistumisesta.

Ammattilaisten asenne yhteistyötä kohtaan on ratkaiseva asia yhteistyön onnistumiseksi (Hujala ym. 2018, 25). Asennetta ovat tutkineet mm. Talwalkar ym. (2016) selvittäessään lääkäri- ja sairaanhoitajaopiskelijoiden asenteita moniammatillista opiskelua kohtaan. Tässä tutkimuksessa saatiin lupaavia tuloksia, sillä opiskelijoilla todettiin olevan positiivinen asenne jaettava oppimista kohtaan, minkä ajateltiin indikoivan myös valmiuksia tällaista oppimista kohtaan.

2.2 Moniammatillinen yhteistyö koulussa

Nykänen ym. (2007) ovat luokitelleet koulussa tapahtuvan moniammatillisen yhteistyön organisaation sisäiseen sekä organisaatioiden väliseen yhteistyöhön. Organisaation sisäinen yhteistyö voi olla esimerkiksi luokan- ja erityisopettajan välistä eli saman hallintokunnan alaista tai poikkihallinnollista eli esimerkiksi luokanopettajan ja terveydenhoitajan välistä yhteistyötä. Myös organisaatioiden välinen yhteistyö voi olla saman hallintokunnan alaista, esimerkiksi peruskoulun opettajan ja ammatillisen oppilaitoksen opettajan välistä yhteistyötä tai poikkihallinnollista, kuten esimerkiksi erityisopettajan ja erikoislääkärin välinen yhteistyö on. (Nykänen ym. 2007, 92.) Yhteistyön tekeminen on enemmänkin prosessi kuin jonkin valmiin mallin toteuttaminen ja sitä voidaankin toteuttaa hyvin eri tavoin opettajakunnan välillä (Knackendoffel 2007, 1). Koulujen siirtyessä yhä inklusiivisempaa järjestelmää kohti on myös tärkeää, että yleis- ja erityisopetuksen opettajat löytävät keinoja jakaa omaa tietouttaan ja ammattitaitoaan toisilleen ja tarjota sitä kautta oppilailleen vaikuttavia oppimiskokemuksia (Geer & Hamill 2007, 533).

Yksi perinteinen moniammatillista yhteistyötä edustava muoto perusopetuksessa on oppilashuoltoryhmä. Yleensä tähän kuuluu koulun sisältä rehtori, opettaja (ml. erityisopettaja ja opinto-ohjaaja), kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, kuraattori sekä psykologi.

Tarvittaessa mukaan voidaan kutsua muita koulussa työskenteleviä ammattilaisia, kuten nuorisotyöntekijä tai koulunkäynninohjaaja. Koulun ulkopuolelta asiantuntijoina ryhmään voi kuulua esimerkiksi sosiaalihuollon asiantuntija. Ryhmän koostumus voi kuitenkin vaihdella paikkakunnasta ja koulusta riippuen. (Kasurinen 2009, 35; Hietanen-Peltola ym. 2018, 17–18.) POPS 2014:n mukaan opetuksen järjestäjä asettaa sekä oppilashuollon ohjausryhmän että koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäisen oppilaan asioita käsitellään asiantuntijaryhmissä, jotka kootaan aina tapauskohtaisesti. Näillä kaikilla kolmella ryhmällä on omat tehtävänsä. Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Koulukohtaista oppilashuoltoryhmää johtaa opetuksen järjestäjän määräämä edustaja, ja tämän ryhmän tehtäviä ovat koulun oppilashuollon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen sekä arviointi. Asiantuntijaryhmän tehtävä taas on yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittäminen ja oppilashuollon palvelujen järjestäminen. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 78.)

Moniammatillista yhteistyötä koulussa tarvitaan esimerkiksi tilanteissa, jolloin oppilaan kohdalla mietitään siirtymistä tehostetun tai erityisen tuen piiriin. Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa ja päätös tulee perustua yhteistyössä tehtyyn pedagogiseen arviointiin. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on taas hankittava muun muassa moniammatillisessa yhteistyössä tehty pedagoginen selvitys, jossa käy ilmi oppilaan jo saama tehostettu tuki ja hänen kokonaistilanteensa. Lisäksi opetuksen järjestäjän tulee hankkia oppilaan opetuksesta vastaavilta selvitys oppilaan etenemisestä. Näiden perusteella opetuksen järjestäjä arvioi oppilaan erityisen tuen tarvetta eli tekee pedagogisen selvityksen. (Perusopetuslaki 16–17 §.) Syksyllä 2019 tehostettua tai erityistä tukea sai 20,1 % peruskoulun oppilaista. Määrä on kasvanut edellisiin vuosiin verrattuna. Huomionarvoista on myös, että erityistä tukea saaneista oppilaista 22,5 % opiskeli kokoaikaisesti yleisopetuksen ryhmässä. (Tilastokeskus 2020.) Kun tuettavien oppilaiden määrä on noin viidesosa peruskoulun oppilaista ja myös erityisen tuen oppilaista merkittävä osa opiskelee yleisopetuksen ryhmässä, on todennäköistä, että jokainen luokanopettaja tulee olemaan työelämässä tekemisissä pedagogisten arvioiden ja selvitysten kanssa, jolloin moniammatillista yhteistyötä edellytetään. Kuitenkin monissa opin-
tojen aikaisissa harjoitteluissaan opettajaopiskelijat keskittyvät lähinnä pedagogiikkaan,

eivätkä siten joudu tekemisiin koulumaailman muiden haasteiden kanssa (Dishena & Mo-koena 2016, 337), joita on esimerkiksi eri tilanteissa vaadittava moniammatillinen yhteistyö.

3 AMMATILLINEN IDENTITEETTI JA VALMIUS

Identiteetillä käsitteenä on pitkä historia (Ropo 2015, 26), ja nykyään sitä käytetään tutkimuksessa joskus väljästi, joskus hyvin kapeasti (Brubaker & Cooper 2000). Brubakerin ja Cooperin (2000) mukaan käsitteen väljyys näkyy esimerkiksi siinä, mihin sillä viitataan. Määrittelyä voidaan tehdä kolmella tasolla, joista ensimmäinen liittyy itseymmärrykseen tai kiinnostukseen itsestä, toinen taso yksilön erityisyyteen tai yhteisöllisyyteen ja kolmas taso identiteetin yhteisölliseen asemaan. Kuitenkaan tutkimuksessa ei ole yksiselitteistä vastausta siihen, mitä identiteetillä tarkoitetaan (Ropo 2015, 33).

Yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa tukee työntekijän oma ammatillinen identiteetti (Mönkkönen, Kekoni & Pehkonen 2019, 31). Ammatillinen identiteetti kehittyy paitsi työelämässä, myös jo koulutuksen aikana (Sundin 2002, 189). Käsitteenä ammatillinen identiteetti on Stenströmin (1993) mukaan laajempi kuin sen rinnakkaiskäsite ammatti-identiteetti, jonka puolestaan ajatellaan viittaavan enemmänkin vain työelämässä muodostuvaan identiteettiin. Käsitteistö ei kuitenkaan ole yksiselitteistä ja vakiintunutta, vaan lähinnä tapauskohtaista. (Stenström 1993.) Koska ammatillinen identiteetti alkaa kehittyä jo koulutuksen aikana, onkin mielenkiintoista selvittää, kuinka vahva ammatillinen identiteetti sivistysalojen opiskelijoilla jo on ja kehittykö se moniammatillisessa oppimisympäristössä työskennellessä. On tärkeää muistaa, että muodollinen koulutus onkin usein asiantuntijaksi kehittymisen perusta erityisesti vaativien ammattien kohdalla, muttei se yksin riitä asiantuntijaksi tulemiseksi (Lehtinen & Palonen 2011, 33). Moniammatillinen yhteistyö kuitenkin edellyttää sen osallistujilta ekspertiisiä, eli sellaista asiantuntemusta, jota yhteistyökumppaneilla ei ole (Virtanen 2003, 347–348).

Työuransa alkuvaiheessa opettajan ammatillisen identiteetin kehittäminen ei useinkaan ole täysin sujuva prosessi (Dishena ym. 2016, 336–337). Esimerkiksi Onnismaan, Tahkokallion ja Kallialan (2015) tutkiessa vastavalmistuneita varhaiskasvatuksen opettajia havaittiin, että laadukkaasta koulutuksesta huolimatta uran alkuvaihe on usein työntekijälle haastava hänen yrittäessään yhdistää opiskelemaansa teoriaa käytäntöön. Siksi työelämää mukailevia taitoja onkin tärkeää harjoitella jo koulutusvaiheessa ja onneksi näin onkin

yhä enenevässä määrin suomalaisissa korkeakouluissa (Ainiala, Olsson, Mattila & Vesalainen 2020, 96).

Tässä tutkimuksessa käytetään ammatillisen identiteetin käsitettä, sillä tutkimusasetelma sijoittuu koulutukseen ja opintojaksoon mahdollisen työelämäkokemuksen lisäksi. Ammatillisen identiteetin käsitteeseen liittyy läheisesti käsite ammatillisesta valmiudesta. Ammatilliseen valmiuteen kuuluu tässä tutkimuksessa luottavaisuus omiin kykyihinsä työelämässä, tutkinnon ja opintojen kautta saadut teoreettinen ja käytännöllinen osaaminen omasta ammatista sekä ymmärrys omasta roolistaan työelämän ammattikentällä (määrittely muodostettu Koski, Eloranta, Ellilä, Kuusisto & Lahti, 2020, 23–24 mukaan). Kussakin ammatissa tarvittavat valmiudet riippuvat lisäksi työtehtävistä ja työn sisällöstä. Esimerkiksi opettajankoulutusten soveltuvuuskokeissa mitataan, onko hakijalla kykyä kuunnella toista, ryhmädynaamisia taitoja sekä kykyä tehdä yhteistyötä ja sietää erilaisuutta ja ristiriitoja. Nämä taidot saattavat nimittäin ennustaa työelämässä valmiutta ymmärtää oppilaita ja opetustyöhön liittyviä vuorovaikutussuhteita. Työelämässä opettajan tuleekin olla sekä tieto- että ihmissuhdetyön ammattilainen, ja opettajan työn keskeiset tavoitteet voidaan jakaa esimerkiksi seuraavasti: oppimisen, opetuksen ja kasvatuksen asiantuntijuus, sisällöllinen asiantuntemus, opettajan työn eettinen ja yhteiskunnallinen ulottuvuus sekä käytännön koulutyö. (Mikkola & Välijärvi, 2014, 56, 60.)

4 MONIAMMATILLINEN OPPIMINEN

Työelämän ammattitaidon kehittymisen kannalta innovatiivisilla ja pedagogisilla menetelmillä sekä oppimisympäristöjen rakentamisella on paljon merkitystä. Toiminnalliset opetusmenetelmät, jotka vastaavat työelämän tarpeisiin kehittävät niin opiskelijoiden vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja kuin asiakas- ja hoitotilanteiden hallintaa. (Salminen-Tuomaala, Rouvala, Sankelo, Junttila, & Vuorenmaa 2018, 312.) Vuonna 2003 julkaistun tutkimuksen mukaan yliopistomaailmassa monialainen opetusyhteistyö on ollut vielä harvinaista (Virtanen 2003, 345). Vuonna 2019 julkaistun Sinervon ym. (2019, 41) artikkelin mukaan moniammatillista osaamista pidetään koulutuksessa usein tärkeänä, mutta se sivuutetaan helposti opetussuunnitelmassa resurssipulaan vedoten. Kuitenkin viime vuosina moniammatillinen koulutus on lisääntynyt merkittävästi (Mönkkönen ym. 2019).

Moniammatillisella oppimisella tarkoitetaan Tuomelan, Heikkilän, Haapasen, Kortekangas-Savolaisen ja Salmisen (2017, 264) mukaan vuorovaikutukseen perustuvaa oppimismenetelmää, jonka avulla opiskelijat oppivat moniammatillisessa yhteistyössä vaadittavia vuorovaikutustaitoja sekä muiden ammattiryhmien arvostamista. Tuomelan ym. (2017) määritelmä rajautuu kyseisessä artikkelissa terveydenhuollon opiskelijoihin, mutta laajennan määritelmän tässä tutkimuksessa koskemaan koko sivistyskentän opiskelijoita. Moniammatillista oppimista voidaan toteuttaa esimerkiksi simulaatiopedagogiikkana, joka onkin saanut kasvavaa suosiota erityisesti sote-alojen koulutuksissa. Simulaatiopedagogiikassa lähtökohtana on harjoitella tosi elämän ongelmatilanteita todentuntuisessa oppimisympäristössä. Nykyään sitä käytetäänkin esimerkiksi juuri asiakas- ja tiimityön sekä moniammatillisen yhteistyön harjoitteluun. (Silvennoinen & Juujärvi 2018, 48–49.) Simulaatiopedagogiikan lisäksi muita mahdollisia toteutustapoja moniammatilliselle oppimiselle ovat esimerkiksi problem-based-learning (PBL) tai klinikkaopetusmalli (Mönkkönen ym. 2019). Seuraavaksi esitellään muutamia tutkimuksia jo toteutetuista moniammatillisista opintojaksoista ja simulaatioista sekä niiden tuloksia.

Salminen-Tuomaalan ym. (2018) tutkimuksessa todettiin sekä lääkäreiden että hoitohenkilökunnan tarvitsevan yhteistä simulaatio-opetusta mm. kehittääkseen tiedollisia ja taidol-

lisiä valmiuksiaan, tehostaakseen viestintäänsä eri skenaarioissa sekä edistääkseen tietoisuutta eri ammattiryhmien osaamisalueista ja vastuunjaosta (Salminen-Tuomaala ym. 2018, 319). Kuukkasen ja Hynysen (2016) tutkimuksessa taas selvitettiin sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden ja opettajien kokemuksia moniammatillisesta tiimioppimisesta. Suurin osa tutkimukseen osallistuneista koki tiimioppimisen tukeneen heidän moniammatillista työtötään sekä lisänneen itseohjautuvuutta. Tiimioppimisessa keskeisiksi tekijöiksi nousivat tiimin jäsenten motivaatio ja henkilökohtaiset ominaisuudet ryhmädynamiikan kannalta. Myös työskentelyn organisointi nostettiin esiin. (Kuukkanen & Hynynen 2016, 53–54, 56–58.)

Samankaltaisia tuloksia saatiin Äikkään ym. (2020) tutkimuksessa, jossa selvitettiin erityispedagogiikan, sosiaalityön, psykologian ja sosiaalipsykologian opiskelijoiden kokemuksia moniammatillisesta opintojaksosta, joka toteutettiin osittain samansuuntaisesti kuin tässäkin tutkimuksessa mukana ollut opintojakso eli erilaisiin asiakastapauksiin perehtyen moniammatillisissa ryhmissä. Heidän tutkimuksessaan opiskelijat näkivät opintojakson vastaavan kaivatulla tavalla työelämän haasteisiin, mutta moniammatillisessa ryhmässä työskentelyssä esiintyi myös jännitteitä. Ryhmän tutustuminen kasvotusten ja sen jäsenten aktiivinen osallistuminen nousivat Kuukkasen ja Hynysen (2016) tutkimuksen tavoin tärkeiksi seikoiksi työskentelyn onnistumisen ja sitä kautta oppimisen kannalta. Kuitenkin opintojakso nähtiin hyödyllisenä tilaisuutena harjoitella työelämässä tarvittavia taitoja sekä oppia myös muiden alojen opiskelijoilta ja vastaavanlaista opetusta toivottiin järjestettävän jatkossakin. (Äikäs ym. 2020, 113, 116–119.)

Myös Tuomela ym. (2017) ovat tutkineet terveydenhuollon opiskelijoiden kokemuksia sekä moniammatillisen yhteistyöosaamisen kehittymistä moniammatillisen opintojakson aikana. Opintojakson aikana opiskelijat oppivat mm. ymmärtämään omaa rooliaan moniammatillisessa ryhmässä, jakamaan omaa osaamistaan toisille sekä kykenemään aiempaa paremmin moniammatilliseen keskusteluun. Kyseisessä tutkimuksessa tutkittavat kokivat työskentelyn moniammatillisissa pienryhmissä toimivina ja toivoivat myös tulevaisuudessa järjestettävän moniammatillisia opintojaksoja. (Tuomela ym. 2017, 266–277, 270–272.)

Kuten tämän luvun perusteella voidaan todeta, suomalaisissa korkeakouluissa kyllä järjestetään yhä enenevässä määrin moniammatillisia opintojaksoja vastaamaan työelämän tarpeisiin. Kuitenkin edelläkin käsitellyt esimerkit liittyvät useimmiten sosiaali- ja terveysalan opintoihin (vain Äikkään ym. (2020) tutkimuksessa mukana oli myös erityispedagogiikan opiskelijoita), vaikka LAPE-hankkeen myötä sivistystoimen ammattilaisten tulisi olla yhtä lailla mukana moniammatillisessa toiminnassa. Myös muualla maailmassa järjestetyillä simulaatiopedagogisilla opintojaksoilla on enimmäkseen keskitytty sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten moniammatilliseen yhteistyöhön. Esimerkiksi Allanin ym. (2010) tutkimuksessa eri sote-alojen opiskelijat työskentelivät lasten sydäntautiosaston tapauksia jäljittelevällä simulaatiojaksolla. Opintojakso koettiin hyödylliseksi ja sen koettiin valmistaneen opiskelijoita työelämän tilanteita varten ja antaneen heille itseluottamusta omaan osaamiseensa. (Allan ym. 2010, 648.)

Sinervo ym. (2019, 41) mainitsevat, että sote-ammattilaisten yhteiselle työlle voidaan luoda perusta yhteisillä opinnoilla. Geerin ja Hamillin (2007, 534) mukaan taas opettajankoulutusten tulee luoda tapoja tuoda eri opettajaopiskelijoita yhteen, jotta he voisivat oppia inklusiivisessa koulujärjestelmässä tarvittavia yhteistyötaitoja. Kuitenkaan mainintoja yhteisistä opintojaksoista kasvatusta ja opetusalan sekä sote-alan opiskelijoiden välillä ei juuri tämänhetkisestä tutkimuskirjallisuudesta löydy. Tämän tutkimuksen yksi tavoitteista onkin tuoda näkyväksi myös sivistystoimen alojen rooli asiakkaan kokonaisvaltaisessa palveluverkostossa. Moniammatillisilta opintojaksoilta on eri tutkimuksissa saatu paljon lupaavia tuloksia, joten myös tässä tutkimuksessa voidaan olettaa osallistujien valmiuksien moniammatilliseen yhteistyöhön kehittyvän positiiviseen suuntaan opintojakson aikana.

5 TUTKIMUSONGELMAT

Aiemman tutkimuskirjallisuuden perusteella voidaan olettaa, että opiskelijoilla saattaa olla opintojensa puolesta jo tietoa moniammatillisesta yhteistyöstä, mutta he eivät välttämättä tunne työelämän käytäntöjä moniammatillisessa yhteistyössä kovinkaan hyvin (Onnismaa ym. 2015). Osallistujien asenteiden moniammatillista yhteistyötä kohtaan voidaan olettaa olevan positiiviset Talwalkarin ym. (2016) tutkimuksen perusteella. Koska aiemmissa samankaltaisissa tutkimuksissa moniammatillinen opintojakso on kehittänyt opiskelijoiden työelämävalmiuksia moniammatillisen yhteistyön suhteen positiiviseen suuntaan (mm. Äikäs ym. 2020, Kuukkanen ym. 2016, Allan ym. 2010), voidaan olettaa, että myös tässä tutkimuksessa osallistujien valmiudet muuttuvat positiiviseen suuntaan opintojakson aikana. Tässä tutkimuksessa käsitellään seuraavaa viittä tutkimusongelmaa:

- 1) Millaiset valmiudet sivistys-, sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoilla on moniammatilliseen yhteistyöhön?
- 2) Miten opiskelijoiden valmiudet moniammatilliseen yhteistyöhön muuttuvat moniammatillisen opintojakson aikana?
- 3) Onko opintojaksoa edeltävä kokemus työskentelystä moniammatillisessa työryhmässä yhteydessä valmiuksien kehitykseen?
- 4) Millaisia asioita osallistujat kokivat oivaltaneensa ja oppineensa moniammatillisesta yhteistyöstä opintojakson aikana?
- 5) Mitkä asiat moniammatillisesta yhteistyöstä jäivät epäselviksi tai mietityttämään osallistujia opintojakson jälkeen?

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

Seuraavaksi esitellään tutkimusmenetelmät alkaen osallistujista, jotka kuvaillaan ensin alkumittauksen, sen jälkeen loppumittauksen ja lopuksi vielä yhdistetyn aineiston osalta. Tämän jälkeen käydään läpi tiedonkeruumenetelmää ja luvussa 6.3 siirrytään aineiston käsittelyn ja analyysin esittelyyn. Aineiston käsittely on jaettu kolmeen alalukuun, joissa esitellään erikseen alku- ja loppumittauksen aineiston käsittely, yhdistetyn aineiston käsittely sekä avointen vastausten käsittely. Lopuksi vielä pohditaan tutkimusmenetelmän luotettavuutta erikseen määrällisten sekä laadullisten menetelmien osalta.

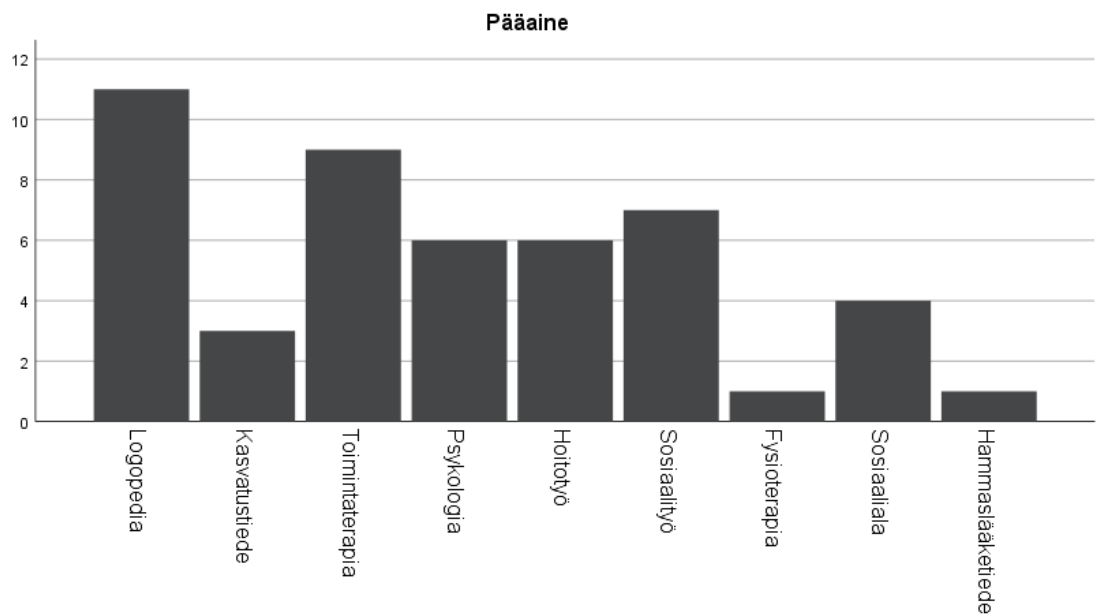
6.1 OSALLISTUJAT

Osallistujat olivat vuonna 2020 moniammatilliselle opintojaksolle osallistuneita yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoita. Alkumittaukseen vastasi 45 opiskelijaa, joka oli yli puolet kyseisen opintojakson opiskelijoiden määrästä. Tutkimuksen osallistujista suurin osa oli naisia, joita oli 40 kappaletta. Viisi osallistujaa oli miehiä. Osallistujista opintoaloittain eniten oli logopedian opiskelijoita ($n = 11$). Muut alat lukumäärittäin olivat toimintaterapia ($n = 9$), sosiaalityö ($n = 7$), hoitotyö ($n = 6$), psykologia ($n = 5$), kasvatustiede ($n = 3$), hammaslääketiede ($n = 2$) sekä sosiaaliala ($n = 1$). Vastaajia opiskeli kaikilla vuosikursseilla (1.–n.) ja mukana oli myös muutama ”muu” opiskelija, esimerkiksi monimuoto-opiskelija. Vastaajista suurimmalla osalla ($n = 17$) oli aiempaa oman alan työkokemusta alle 3 kuukauden verran. 11:llä kokemusta oli 3–6 kuukautta ja kahdeksalla aiempaa oman alan työkokemusta oli yli kolmen vuoden ajalta. 32 vastaajaa oli työskennellyt aiemmin moniammatillisessa työryhmässä.

Loppumittaukseen vastasi 30 osallistujaa. Näistä naisia oli 26 ja miehiä 4. Pääaineittain vastaajat jakautuivat seuraavasti: logopedia ($n = 7$), sosiaalityö ($n = 5$), toimintaterapia ($n = 4$), hoitotyö ($n = 4$), psykologia ($n = 4$), kasvatustiede ($n = 3$), sosiaaliala ($n = 2$) ja hammaslääketiede ($n = 1$). Myös tässä mittauksessa vastaajia oli kaikilta vuosikursseilta.

Oman alan aiemman työkokemuksen ja kokemuksen työskentelystä moniammatillisessa työryhmässä jakaumat pysyivät lähes samoina kuin alkumittauksessa.

Yhteensä tutkimuksessa oli 27 vastaajaa, jotka olivat vastanneet sekä alku- että loppumittaukseen. Tämän osallistujajoukon vastauksia hyödynnettiin lopuksi yhdistetyn aineiston vertailevassa analyysissä. Kuvioissa 2 esitetään yhdistetyn aineiston vastaajajoukko pääaineittain.

Kuvio 2. Vastaajien pääaineet yhdistetyssä aineistossa

6.2 TIEDONKERUUMENETELMÄ

Tämä tutkimus toteutettiin erään moniammatillisen opintojakson puitteissa keräämällä kurssin osallistujilta tietoa kaksi kertaa sähköisellä kyselylomakkeella (Liite 2). Osallistujien moniammatillisen yhteistyön valmiuksien muutosta tutkittiin ennen-jälkeen -tutkimusasetelmalla. Ennen kyselylomakkeen avaamista osallistujille se esitettiin useamman sivistysalan opiskelijan puolesta ja heidän palautteensa perusteella muutamia kysymyksiä muotoiltiin vielä ymmärrettävämmäksi.

Tutkimukseen osallistujille suoritettiin alkumittaus ennen kurssin alkua ja kurssin päätyttyä loppumittaus. Kyselylomakkeet olivat molemmilla kerroilla samat, mutta loppumittaukseen oli lisätty kolme avointa kysymystä opintojaksoon liittyen. Tutkimuskertojen välillä oli aikaa noin kolme kuukautta. Taustietoina vastaajilta kysyttiin nimeä, sukupuolta, pääainetta, vuosikurssia, oman alan työkokemuksen määrää sekä sitä, ovatko he joskus työskennelleet moniammatillisessa työryhmässä. Kyselylomakkeen muut kysymykset sekä niistä muodostetut summamuuttujat valittiin tutkielman teoriataustan pohjalta (mm. Koski ym. 2020, 23–24, Mönkkönen ym. 2019, Hujala ym. 2018). Kyselylomake sisälsi pääosin monivalintakysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja valittiin viisiportaisella Likert-asteikolla (1=Täysin eri mieltä 2=Osittain eri mieltä 3=Ei samaa eikä eri mieltä 4=Osittain samaa mieltä 5=Täysin samaa mieltä). Osa kysymyksistä mittasi osallistujien omia ajatuksia ja arvioita itsestään sekä heidän ajatuksistaan moniammatillisesta yhteistyöstä. Osa kysymyksistä taas oli väittämiä moniammatillisesta yhteistyöstä, ja niissä mitattiin osallistujien tietoja aiheesta. Mukana oli myös avoimia kysymyksiä, joissa osallistujilta pyydettiin joko tarkennusta vastauksiin tai esimerkiksi ajatuksia oppimastaan opintojakson jälkeen. Esimerkkejä monivalintakysymyksistä esitetään taulukossa 1.

Taulukko 1. Esimerkit kyselylomakkeen monivalintakysymyksistä

Esimerkkikysymys	Mitattava asia, summamuuttuja
Jos minulle tulisi asiakas, jonka kokisin tarvitsevan moniammatillista apua, tietäisin, miten lähteä rakentamaan yhteistyötä.	Moniammatillisessa yhteistyössä tarvittavat taidot Asteikko 1–5
Tiedän, millaisissa asiakastilanteissa muut sivistys-, sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaiset voivat auttaa minua.	Sivisotekentän tuntemus Asteikko 1–5
Moniammatillinen yhteistyö tulee asiakkaalle usein kalliimmaksi kuin asian hoitaminen ilman moniammatillisen yhteistyön tekemistä tulisi.	Tiedot moniammatillisesta yhteistyöstä Asteikko 1–5
Koen itseni oman alan asiantuntijaksi.	Ammatillinen identiteetti Asteikko 1–5
Koen saaneeni opinnoissani tarpeeksi tietoa moniammatillisesta yhteistyöstä.	Opintojen tarjoamat valmiudet Asteikko 1–5
Moniammatillinen yhteistyö jakaa työtaakkaa, ei lisää sitä.	Asenteet moniammatillisesta yhteistyöstä kohtaan Asteikko 1–5

6.3 AINEISTON KÄSITTELY

Seuraavaksi esitellään aineiston analysointia kolmessa erillisessä alaluvussa. Raportointi aloitetaan käymällä läpi aineiston käsittelyä alku- ja loppumittauksessa. Tämän jälkeen siirrytään kuvaamaan aineistojen yhdistämistä sekä yhdistetyn aineiston käsittelyä. Kolmannessa alaluvussa esitetään avoimien vastausten luokittelu teoriaohjaavasti sekä aineistolähtöisesti.

6.3.1 Aineiston käsittely alku- ja loppumittauksessa

Määrällistä aineistoa käsiteltiin SPSS Statistics 26 -ohjelmalla. Aineiston muokkaaminen aloitettiin koodaamalla kysymysten nimet koodeiksi ajateltujen tulevien summamuuttujien mukaan. Summamuuttujia oli yhteensä kuusi:

- 1) Sivistykseen tuntemus
- 2) Ammatillinen identiteetti
- 3) Moniammatillisessa yhteistyössä tarvittavat taidot³
- 4) Tiedot moniammatillisesta yhteistyöstä⁴
- 5) Opintojen tarjoamat valmiudet
- 6) Asenteet moniammatillista yhteistyötä kohtaan⁵

Jatkossa osaan summamuuttujista viitataan raportoinnin selkeyttämiseksi lyhennetyillä nimillä. Kyselylomakkeen kysymykset koodattiin tunnuksin SI, AI, TA, TI, OP ja AS sekä numeroimalla näiden mukaan eri väittämät (esim. SI1, SI2 jne.) sen mukaan, mihin summamuuttujiin ne kuuluivat. Tämä koodaus tehtiin helpottamaan tutkijan omaa työtä aineistoa käsitellessä. Kun väittämät oli koodattu ja järjestetty, niiden joukosta etsittiin käänteiset väittämät ja muutettiin niiden arvot käänteisiksi. Käänteisiä väittämiä oli yhteensä 12 kappaletta ja vastausten arvot käännettiin siten, että suuri arvo tarkoitti aina tutkittavan teeman mukaisesti positiivista tulosta.

---

³ Jatkossa käytetään nimitystä ”Taidot”

⁴ Jatkossa käytetään nimitystä ”Tiedot”

⁵ Jatkossa käytetään nimitystä ”Asenteet”

Taulukko 2. Summamuuttujien reliabiliteetit alkumittauksessa

	Cronbachin alfa	Muuttujia yhteensä
Sivisote-kentän tuntemus	0,76	12
Ammatillinen identiteetti	0,79	5
Taidot	0,69	6
Tiedot	0,01	6
Opintojen tarjoamat valmiudet	0,62	3
Asenteet	0,65	9

Tutkittavat summamuuttujat muodostettiin väittämien keskiarvoina ja niille tehtiin reliabiliteettitarkastelut. Alkumittauksessa summamuuttujien Cronbachin alfat olivat Taulukon 2 mukaisia. Cronbachin alfakerroin perustuu väittämien välisiin korrelaatioihin ja summamuuttujan reliabiliteetti on riittävän hyvä, kun Cronbachin alfa on suurempi kuin 0,7 tai vähintään suurempi kuin 0,6 (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020, 86). Alkumittauksen aineistossa oli kaksi summamuuttujaa, joiden kohdalla Cronbachin alfa jäi liian alhaiseksi, ja nämä olivat *tiedot*-summamuuttuja sekä *opintojen tarjoamat valmiudet*-summamuuttuja. *Opintojen tarjoamat valmiudet*-summamuuttujan reliabiliteetin alfakerroin jäi alkuperäisellä neljällä väittämällä liian alhaiseksi, joten sen kohdalla tarkasteltiin, nostaisiko jonkin väittämän poistaminen kerrointa. Selvisi, että yhden väittämän poistaminen nostaisi Cronbachin alfan arvoksi 0,62, joten summamuuttujaa muokattiin siten, että sen reliabiliteetti ylitti rajan 0,6. *Tiedot*-summamuuttujan alfa-kerrointa ei ainoastaan yhden väittämän poistamalla olisi saanut nostettua riittävästi ja syyksi epäiltiin vastausten epäjohdonmukaisuutta, sillä vaikka vastaaja tietäisikin yhden kysymyksen vastauksen, ei hän välttämättä tiedä toiseen vastausta. Summamuuttuja jätettiin kuitenkin analyysiin jatkotarkastelua varten.

Loppumittauksen aineistoa käsiteltiin kuten alkumittauksen aineistoa. Summamuuttujat muodostettiin samoin perustein ja huomattiin, että samoilla väittämillä *tiedot*-summamuuttujan Cronbachin alfan arvo jäi vain 0,03. Samoin jälkimmäisessä mittauksessa

asenteet-summamuuttujan alfa jäi alle 0,6 (alfa = 0,47). Myös *opintojen tarjoamat valmiudet* -summamuuttujan alfan jäi alle 0,6 (alfa = 0,51) (ks. Taulukko 3).

Taulukko 3. Summamuuttujien reliabiliteetit loppumittauksessa

	Cronbachin alfa	Muuttujia yhteensä
Sivisote-kentän tuntemus	0,78	12
Ammatti-identiteetti	0,71	5
Taidot	0,62	6
Tiedot	0,03	6
Opintojen tarjoamat valmiudet	0,51	3
Asenteet	0,47	9

Sekä alku- että loppumittauksessa summamuuttujista otettiin minimi- ja maksimiarvot, keskiarvo, keskihajonta sekä vinous- ja huipukkuusarvot. Nämä arvot ja niiden tarkastelu vastasivat osaltaan tutkimusongelmaan 1, jonka tarkoituksena oli selvittää, millaiset valmiudet sivisote-alojen opiskelijoilla on moniammatilliseen yhteistyöhön. Saadut arvot ovat nähtävissä luvussa 7.1.

6.3.2 *Aineistojen yhdistäminen ja yhdistetyn aineiston käsittely*

Kun molemmat aineistot oli kerätty ja käsitelty erillisinä aineistoina, yhdistettiin ne yhdeksi laajemmaksi aineistoksi. Vastaaajien nimet muutettiin nyt koodeiksi ja molempiin lomakkeisiin vastanneet osallistujat yhdistettiin saman koodin alle (esim. vastaaja 1 jne.).

Summamuuttujille tehtiin yhdistetyssä aineistossa toistettujen mittausten t-testi. Tämän analyysin tarkoituksena oli vertailla ryhmän alkumittauksessa saatuja keskiarvoja loppumittauksen keskiarvoihin sekä arvioida näiden erotusten merkitsevyyttä (Tähtinen ym.

2020, 132). Tällä analyysillä haluttiin kartoittaa osallistujien ammatillisten valmiuksien muutosta opintojakson aikana eli vastata tutkimusongelmaan 2.

Lisäksi yhdistetylle aineistolle tehtiin toistettujen mittausten varianssianalyysi, jonka avulla haluttiin selvittää, onko aiemmalla kokemuksella työskentelystä moniammatillisessa ryhmässä (kyselylomakkeessa vastausvaihtoehdot kyllä/ei) vaikutusta siihen, millä tavoin käyty opintojakso kehitti opiskelijan käsityksiä moniammatillisesta yhteistyöstä. Vastausta tällä analyysillä haettiin siis kolmanteen tutkimusongelmaan. Analyysi tehtiin jokaisen summamuuttujan kohdalla erikseen siten, että kategorisena muuttujana oli moniammatillinen työkokemus ja määrälliset muuttujat olivat alku- ja loppumittausten keskiarvot kunkin summamuuttujan kohdalla.

6.3.3 Avoimien vastauksien käsittely

Avoimista kysymyksistä tutkimukseen analysoitavaksi valittiin seuraavat kaksi kysymystä:

- 1) “Mitä uusia oivalluksia sait tai mitä uutta opit opintojaksolla?”
- 2) “Mitkä asiat moniammatillisessa yhteistyössä jäivät epäselväksi tai mietityttämään opintojakson jälkeen?”

Kysymykset valittiin mukaan siksi, että näin pyrittiin saamaan joko vahvistusta tai eroavaisuuksia määrälliselle analyysille siltä osin, mitä osallistujat olivat oppineet, mitkä valmiudet heillä olivat vahvistuneet opintojakson aikana tai mitkä asiat moniammatillisessa yhteistyössä olivat jääneet epäselviksi. Toisaalta avoimilla kysymyksillä annettiin osallistujille mahdollisuus nostaa esiin omia ajatuksiaan opintojaksolta ja täten tutkimuksen antia saatiin laajennettua summamuuttujien teemoista myös vastauksista nouseviin aiheisiin. Laadullista aineistoa analysoitiin teoriaohjaavasti pyrkien summamuuttujien kaltaisten kokonaisuuksien ja teemojen löytämiseen osallistujien vastauksista. Teoriaohjaavassa analyysissä teoria voi toimia analyysin apuna, mutta analyysi ei pohjaudu suoraan teori-

aan vaan siihen on vain teoreettisia kytkeitä (Tuomi & Saraniemi 2018). Tässä analyysissä hyödynnettiin luvussa 3 avattua taustateoriaa ammatillisten valmiuksien osa-alueista, joita olivat siis opiskelijan luottavaisuus omiin kykyihinsä työelämässä, teoreettinen ja käytännöllinen osaaminen omasta ammatista sekä ymmärrys omasta roolistaan työelämän ammattikentällä (Koski ym. 2020, 23–24).

Kysymyksessä 1 vastaukset luokiteltiin jo luvussa 6.3.1 esiteltyjä summamuuttujia mukaillen seitsemän eri luokan alle, joita olivat *sivisote-kentän tuntemus*, *ammatillinen identiteetti*, *opintojen tarjoamat valmiudet*, *tiedot*, *taidot*, *asenteet* sekä *ei mitään*. Näiden luokkien ja summamuuttujien samankaltaisuudella pyrittiin saamaan selville, millaisia asioita osallistujat itse nostavat esiin ja ovatko ne yhteneväisiä summamuuttujiksi valittujen teemojen kanssa. Osallistujien vastaukset luettiin läpi ja niistä poistettiin puutteelliset vastaukset (1 kpl). Jäljelle jääneissä vastauksissa mainitut asiat luokiteltiin siihen luokkaan, jota vastauksen sisältö parhaiten vastasi (ks. Taulukko 4). Yhdeksi havaintoyksiköksi valikoitui aina yhden aihepiirin maininta ja yhden vastaajan vastauksessa saattoi siis olla useampaankin teemaan sopivia havaintoyksikköjä, kuten erään osallistujan vastauksesta voidaan havaita:

”Oma roolini työelämässä (ammatillinen identiteetti), suhteessa muihin ammattihenkilöihin (sivisote). Opin vuorovaikutustaitoja ja priorisoimaan omat asiansa lyhyessä kokouksessa (taidot). Moniammatillisuus tuntuu yllättävän tärkeältä (asenteet).”

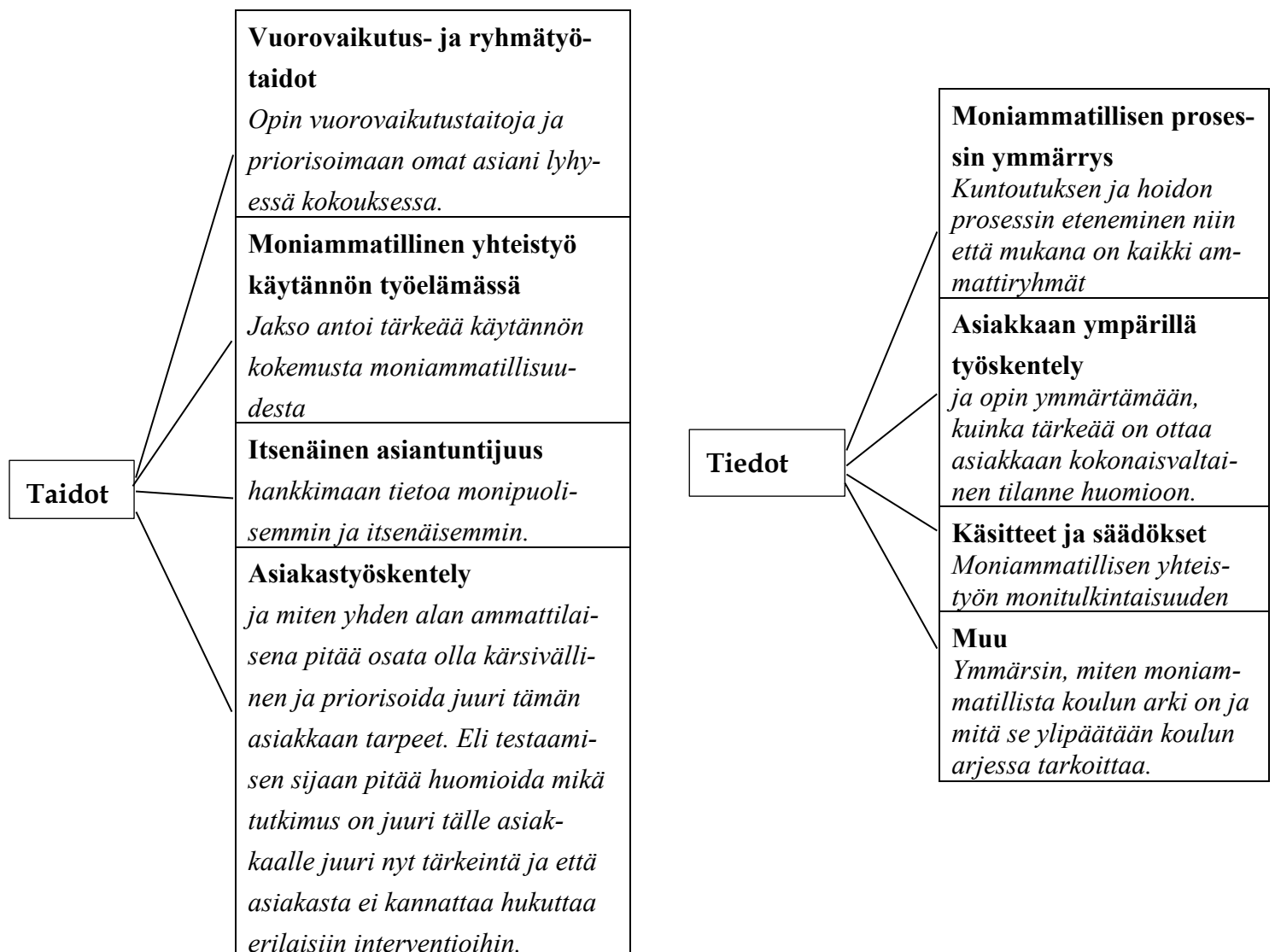
Taulukko 4. Esimerkki luokittelusta, "Mitä uusia oivalluksia sait tai mitä uutta opit opintojaksolla?"

Esimerkkisitaatti	Luokka
<i>Opin <u>lisää eri ammattialojen työstä</u> sekä siitä, <u>millaisissa asioissa heidän puoleensa voisi työelämässä kääntyä.</u></i>	Sivisote-kentän tuntemus
<i>Yllättäen koen, että <u>oma ammatillinen identiteettini vahvistui moniammatillista työtä harjoitellessa.</u></i>	Ammatillinen identiteetti
<i>Jakso antoi tärkeää käytännön kokemusta moniammatillisuudesta. <u>Tällaisia opintojaksokokonaisuuksia pitäisi olla enemmän ja pakollisina pitkin opintoja.</u></i>	Opintojen tarjoamat valmiudet
<i>Moniammatillisen yhteistyön haastavan <u>lainsäädännön ja termistön</u> (esim. samalle asiakkaalle voidaan periaatessa lähteä tekemään hoito- asiakas-kuntoutus-, palvelu-, hoito- ja palvelu- ja terapiasuunnitelmaa riippuen ammatillisesta ja sovellettavasta <u>lainsäädännöstä</u>)</i>	Tiedot
<i>Moniammatillinen yhteistyö <u>konkretisoitui</u></i> <i>Opin antamaan ryhmätyöskentelyssä <u>enemmän tilaa muille ja jakamaan vastuuta. Opin kommunikoimaan selkeämmin.</u></i>	Taidot
<i>ymmärrän nyt entistä paremmin, <u>kuinka vaikuttavaa ja tärkeää moniammatillinen yhteistyö voi olla.</u></i>	Asenteet
<i><u>En oikeastaan mitään. En kokenut kurssista olevan mitään hyötyä. Olisin mieluummin käyttänyt 5op jonkun muun asian opiskeluun.</u></i>	Ei mitään

Saaduista luokista *tiedot* ja *taidot* luokiteltiin vielä alaluokiksi. Muita luokkia ei luokiteltu enempää, sillä niissä mainintoja ei ollut joko niin montaa, tai maininnoissa ei ollut niin paljoa vaihtelua, että jatkoluokittelu olisi ollut mielekästä. Jatkoluokittelu tehtiin aineistolähtöisesti. *Tiedot*-luokan aineisto luokiteltiin neljään alaluokkaan: *moniammatillisen prosessin ymmärrys, asiakkaan ympärillä työskentely, käsitteet ja säädökset* sekä *muu*. *Taidot*-luokan alle taas saatiin alaluokiksi *vuorovaikutus- ja ryhmätyötaidot, moniammatillinen yhteistyö käytännön työelämässä, itsenäinen asiantuntijuus* sekä *asiakastyöskentely* (ks. Taulukko 5).

Taulukko 5. Taidot - ja tiedot -alaluokat ja niiden esimerkkisitaatit

Toisen avoimen kysymyksen kohdalla vastausten luokkia muotoiltiin uudelleen aineistolähtöisesti, sillä vastausten sisältö ei täysin sopinut jo teoriaohjaavasti muodostettuihin luokkiin. Aineisto luokiteltiin kuitenkin aluksi teoriaohjaavasti valittuihin luokkiin (ks. edeltä), joista aineiston perusteella nimettiin uudelleen viisi luokkaa, joita olivat *vastuualueet ja työnjako*, *opintojen toteutus*, *tiedot*, *käytännön osaaminen ja toteutus* sekä *ei mitään / en osaa sanoa* (ks. Taulukko 5). Luokat nimettiin uudelleen, sillä esimerkiksi vaikka *sivisote-kentän tuntemus* -luokan alle saatiin mainintoja myös tässä toisessa avoimessa kysymyksessä, oli vastausten näkökulma erilainen. Esimerkiksi ensimmäisessä kysymyksessä tämän luokan alle mainittiin muun muassa, että muiden alojen tehtävät tulivat tutummaksi, toisessa kysymyksessä muiden alojen kohdalla mietityttämään oli jäänyt enemmän esimerkiksi vastuunjakokysymyksiä. Niinpä aineistolähtöinen uudelleen nimeäminen tehtiin, jotta luokkien otsikot vastasivat vielä täsmällisemmin niihin luokiteltujen vastausten sisältöjä. Myös tämän kysymyksen vastauksista poistettiin puutteelliset vastaukset, joita oli kolme kappaletta.

Taulukko 6. Esimerkki luokittelusta, "Mitkä asiat moniammatillisessa yhteistyössä jäivät epäselväksi tai mietityttämään opintojakson jälkeen?"

Esimerkkisitaatti	Luokka
<i>Ehkä se, että kuka yleensä ko- koaa porukan yhteen? Kuka on yleensä päävastuussa.</i>	Vastuualueet ja työnjako
<i><u>Meille olisi voinut opettajat näyttää oikeanlaisen moniam- matillisen tilanteen.</u></i> <i>Jäi mietityttämään että olisiko kokemus ollut erilainen jos <u>olisi ollut live-tapaamisia näi- den online tapaamisten si- jaan.</u></i>	Opintojen toteutus
<i>Miten moniammatillinen yh- teistyö sujuu <u>todellisuudessa</u>, miten hyvin ammattilaiset <u>ovat opetelleet ja tottuneet te- kemään töitä työryhmissä</u></i>	Käytännön osaaminen ja toteutus
<i>Myös <u>hallinnolliset asiat</u> jäi- vät ehkä muiden asioiden var- joon.</i>	Tiedot
<i>Ei jäänyt epäselvyyksiä.</i>	Ei mitään/En osaa sanoa

Ajankäyttö ja resurssit
*Käytännön toteutuminen kentällä jäi
mietityttämään, että missä määrin on re-
sursseja toteuttaa moniammatillista yh-
teistyötä eri kentillä.*

**Käytännön toimintamallit ja yhteis-
työn aloittaminen**
*En oikein sisäistänyt moniammatillisen
tiimin toimintamallia enkä vakiintuneita
käytäntöjä sellaisten toiminnassa*

Muu
*Lähteiden ja konsultaatioiden tekemi-
nen jäi mielestäni yhä puuttumaan kurs-
silta. Konsultaatioista ei saanut mieles-
täni kunnolla kokemusta,*

6.4 TUTKIMUSMENETELMIEN LUOTETTAVUUS

Tutkimuksessa käytettiin sekä määrällisiä että laadullisia tutkimusmenetelmiä, mikä on yksi tapa vahvistaa tutkimuksen luotettavuutta. Kuitenkaan triangulaatio ei käsitteenä tai menetelmänä ole ongelmaton laadullisessa tutkimuksessa (Tuomi ym. 2018), ja laadullisia ja määrällisiä tutkimusmenetelmiä onkin tarpeen tarkastella myös erikseen luotettavuuden näkökulmasta. Seuraavaksi näiden luotettavuutta pohditaan omina alaotsikoinaan. Molempien tutkimustapojen luotettavuutta vahvistaa se, että tiedonkeruumenetelmänä käytetyssä kyselylomakkeessa oli määritelty pääkäsitteet ja ohjeistettu vastaamiseen käytettävä näkökulma. Tällä pyrittiin välttämään mahdollisia tulkintaeroja vastauksissa.

6.4.1 Määrällisten menetelmien luotettavuus

Luotettavuustarkastelua tehtiin ensimmäiseksi tarkastelemalla muodostettujen summamuuttujien reliabiliteettiarvoja (ks. Taulukko 2 ja Taulukko 3, s. 26–27). Summamuuttujat olivat erityisesti alkumittauksessa reliabiliteetiltaan riittävän hyviä (Cronbachin alfa $> 0,6$) yhtä summamuuttujaa (*tiedot*) lukuun ottamatta. *Tiedot*-summamuuttujan kohdalla epäjohdonmukaisuus sekä heikko reliabiliteetti saattoi johtua siitä, että summamuuttujan arvoja mitattiin väittämällä, joihin oli olemassa oikea vastaus, jolloin vastaajat saattoivat tietää osan väittämistä, mutta osaa eivät, mikä vaikutti vastausten johdonmukaisuuteen. Loppumittauksessa vastauksissa taas esiintyi epäjohdonmukaisuutta ja matalia reliabiliteettiarvoja kolmen summamuuttujan kohdalla (*tiedot*, *opintojen tarjoamat valmiudet*, *asenteet*). Näistä *tiedot*-summamuuttujan alfa-kerroin oli selvästi matalin (alfa = 0,03), mutta *opintojen tarjoamat valmiudet* (alfa = 0,51) sekä *asenteet* (0,47) eivät jääneet kovin kauas vaadittavasta 0,6 rajasta. Näiden kolmen summamuuttujan kohdalla matalaan alfan arvoon ja niiden syihin olisi syytä perehtyä vieläkin tarkemmin. Loppumittauksessa *opintojen tarjoamat valmiudet* -summamuuttujan väittämät saattoivat aiheuttaa tulkintaeroja, mikäli vastaaja ei ollut varma, vastatako vain oman alansa opintojen perusteella vai huo-

mioidako myös jo käyty moniammatillinen opintojakso. *Asenteet*-summamuuttujan vastauksissa oli myös epäjohdonmukaisuutta, mikä aiheutti myös alhaisen reliabiliteetin loppumittauksessa. Kuitenkin alkumittauksessa myös *asenteet*-summamuuttujan alfan arvo oli hyvä, ja onkin mielenkiintoista pohtia, miksi loppumittauksessa arvo laski alle 0,6. *Asenteiden* keskiarvo kuitenkin nousi ja keskihajonta laski mittauskertojen välillä (ks. 7.1–7.2), eli todennäköisesti opiskelijoilla on herännyt opintojakson aikana joitakin uusia ajatuksia moniammatillisesta yhteistyöstä, jotka ovat loppumittauksessa olleet ehkä ristiriidassa heidän aiempien ajatustensa kanssa. Tämä voisi olla epäjohdonmukaisuutta aiheuttanut tekijä.

Sekä alku- että loppumittauksen kyselylomakkeessa osallistujille annettiin mahdollisuus tarkentaa tai selittää vastauksiaan monivalintakysymyksen jälkeen. Tämän tarkoitus olikin selvittää myös, mitä ajatuksia osallistujien vastausten takana oli aiheista tai toisaalta sitä, mikäli jokin kysymys oli herättänyt epäselvyyksiä. Seuraavaa *tiedot*-summamuuttujaa mittaavaa kysymystä kommentoitiin eniten avoimessa kentässä: ”Hyvässä moniammatillisessa yhteistyössä asiakas saapuu moniammatilliseen palaveriin kuulemaan, min-kälaisia toimenpiteitä ryhmä on hänelle suunnitellut.” Tässä käänteisessä väittämässä saadaksesen korkean pistemäärän viisiportaisella asteikolla osallistujan olisi pitänyt vastata olevansa eri mieltä, sillä hyvässä moniammatillisessa yhteistyössä asiakas ei ainoastaan saavu kuulemaan suunniteltuja toimenpiteitä, vaan osallistuu niiden suunnitteluun. Muutama osallistujista tarttui tähän, ja voidaankin olettaa, että kyseinen väittämä on ymmärretty vastaajien keskuudessa eri tavoin, jolloin vastaustavatkin voivat olla toisistaan poikkeavia. Kysymykseen oli vastattu kaikkia vaihtoehtoja asteikolla 1–5, ja tämäkin osaltaan tukee oletusta epäjohdonmukaisuudesta.

Taulukko 7. Summamuuttujien test-retest -korrelaatiot

	Korrelaatio	Sig.
Sivisote-kentän tuntemus	0,56	,002
Ammatillinen identiteetti	0,67	,000
Taidot	0,46	,017
Tiedot	0,35	,077
Opintojen tarjoamat valmiudet	0,49	,009
Asenteet	0,67	,000

Summamuuttujien johdonmukaisuutta tarkasteltiin lisäksi toistettujen mittausten välisten korrelaatioiden (test-retest correlation) sekä niiden merkitsevyyksien, jotka esitetään taulukossa 7, kautta. Korrelaatiota tarkastellessa voidaan suuntaa antavina raja-arvoina pitää arvoja 0,3 sekä 0,7, jolloin korrelaation ollessa 0,3 ja 0,7 välillä riippuvuuden voidaan todeta olevan kohtalaista, ja sen ollessa 0,7 tai suurempi riippuvuus on voimakasta. Alle 0,3 arvon saavat korrelaatioarvot ovat heikkoja, tosin tätä voidaan pitää liukuvana otoskoon mukaan. (Tähtinen ym. 2020, 186.) Tässä tutkimuksessa kaikkien käytettyjen summamuuttujien test-retest -arvot korreloivat kohtalaisesti keskenään ($0,3 < r < 0,7$), mikä tarkoittaa, että alkumittauksessa suuren arvon vastannut eli väittämän kanssa samaa mieltä ollut osallistuja vastasi todennäköisesti myös loppumittauksessa samankaltaisesti. Huomioitavaa tämän luotettavuustarkastelun tuloksissa on kaikkien summamuuttujien korrelaatio alku- ja loppumittauksia tarkasteltaessa. Tämä nostaa tutkimuksen mittarin reliabiliteettia eli luotettavuutta. Mittarin reliabiliteettia voidaan nimittäin arvioida esimerkiksi uusintamittausten avulla (Tähtinen ym. 2020, 87), ja tässä tutkimuksessa kysymyksiin vastattiin johdonmukaisesti alku- ja loppumittauksessa.

6.4.2 *Laadullisen menetelmän luotettavuus*

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kriteereinä voidaan pitää Lincolnin ja Guban (1985) mallin mukaisesti **uskottavuutta** (credibility), **siirrettävyyttä** (transferability), **luotettavuutta** (dependability) ja **vahvistettavuutta** (confirmability). Tämä kriteeristö valittiin käytettäväksi tähän tutkimukseen, sillä se on yleisimmin laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa hyödynnetty malli (Diane 2014, 89). Seuraavaksi arvioidaan tämän tutkimuksen laadullisen menetelmän luotettavuutta edellä mainittujen kriteerien mukaan.

Uskottavuudella tarkoitetaan Lincolnin ja Guban (1985) mukaan tutkimuksen tulosten ja todellisuuden vastaavuutta. Uskottavuutta parantaa esimerkiksi tutkijan syvälinen tutustuminen osallistujien maailmaan. Tämän tutkimuksen kontekstiin tutustuttiin esimerkiksi tutustumalla tutkittavaan opintojaksoon, sen tavoitteisiin ja toteutustapoihin sekä vieraillemalla opintojakson aloitusluennolla kertomassa tutkimuksesta. Lisäksi tutkimuksen alkuvaiheessa oltiin yhteydessä opintojakson järjestäjiin ja keskusteltiin heidän kanssaan tulevasta tutkimuksesta. Uskottavuutta lisää myös tutkijan sitoutuminen työhönsä ja tätä tutkielmaa onkin tehty pitkäjänteisesti vaihteittain tutustumalla ensin teoriataustaan, luomalla sen perusteella tiedonkeruumenetelmä ja keräämällä aineistoa sekä alku- että loppumittauksena.

Tutkimuksen **siirrettävyydellä** tarkoitetaan sitä, että sen tulokset olisivat sekä siirrettävissä toiseen kontekstiin että muuhun tutkimuskontekstiin. Tämän tutkimuksen tulokset liittyvät juuri kyseisen opintojakson kohdalta saatuihin tuloksiin, mutta vastaavanlaisessa kontekstissa voitaisiin olettaa, että osallistujat nostaisivat esiin samankaltaisia asioita. Oletusta tukee se, että avoimien vastausten aineisto tuki määrällistä aineistoa opintojaksolla opittuja asioita tutkittaessa: eniten mainintoja opituissa asioissa tuli juurikin *sivisote-kentän tuntemukseen* sekä *taitoihin* liittyen. Nämä kaksi luokkaa kehittyivät myös summamuuttujina eniten alku- ja loppumittauksen välillä. Nämä eri menetelmin saatujen tulosten samankaltaisuudet tukevat siirrettävyyden periaatetta: laadulliset tutkimustulokset vastaavat määrällistä dataa melko hyvin. Lisäksi avoimet vastaukset saatiin lukumäärään

(N = 27) nähden opiskelualojen, vuosikurssien ja työkokemuksen määrän suhteen varsin heterogeeniselta vastausjoukolta, mikä myös tukee siirrettävyyden kriteerin täyttymistä.

Laadullisessa tutkimuksessa on aina huomioitava tutkijan subjektiivinen näkemys, sillä tutkija on sekä tutkimusasetelman luoja että sen tulkitsija (Tuomi ym. 2018). Guban ym. (1985) kriteereistä **vahvistettavuudella** tarkoitetaan juurikin tutkijan mahdollisimman objektiivista havainnointia sekä tulosten raportoinnin läpinäkyvyyttä. Vahvistettavuutta voidaan arvioida yhdessä **luotettavuuden** käsitteen kanssa. Tässä tutkimuksessa tiedostettiin tutkijan omien tulkintojen mahdollisuus ja tätä riskiä pyrittiin minimoimaan analysoimalla vastaukset useaan kertaan ja palaamalla erityisellä tarkkuudella niihin, jotka luokiteltiin toisella analysointikerralla eri luokkaan kuin ensimmäisellä kerralla. Tätä prosessia olisi voinut edelleen tukea esimerkiksi tutkijatriangulaatio, jolloin kahden luokan rajalla olevia vastauksia olisi voinut käsitellä useampi tutkija. Vahvistettavuutta ja luotettavuutta pyrittiin lisäämään raportoimalla tutkimusmenetelmää yksityiskohtaisesti ja rikastamalla tuloksien esittämistä sitaateilla osallistujien vastauksista. Mahdollisimman tarkka tutkimusprosessin kuvailu ja raportointi osoittaa laadullisen tutkimuksen vahvistettavuutta (Diane 2014, 89), ja tutkimusprosessissa ja sen raportoinnissa onkin pyritty mahdollisimman avoimeen ja toisaalta myös kriittiseen otteeseen.

7 TULOKSET

Seuraavaksi esitellään tutkimuksen tulokset. Tämä luku on jaettu viiteen alalukuun aiemmin esiteltyjen tutkimusongelmien mukaan. Luku alkaa alku- ja loppumittauksessa saatujen summamuuttujien arvojen raportoinnilla. Luvussa 7.2 tarkastellaan osallistujien valmiuksien muutosta moniammatillisen opintojakson aikana. 7.3 taas käsittelee kokemuksen moniammatillisessa ryhmässä työskentelystä yhteyttä valmiuksien muutokseen. Luvuissa 7.4 ja 7.5 raportoidaan avoimien kysymysten kautta saatuja tuloksia jälleen tutkimusongelmittain.

7.1 Opiskelijoiden valmiudet alku- ja loppumittauksessa

Taulukossa 8 kuvataan summamuuttujien saamat arvot tutkimuksen alkumittauksessa. Taulukkoa tarkastelemalla huomataan, että summamuuttujista korkein keskiarvo ($k_a = 4,21$, asteikolla 1–5) oli *asenteet* -summamuuttujalla eli keskimääräisesti vastaajilla oli positiivinen asenne moniammatillista yhteistyötä kohtaan. Alhaisin keskiarvo puolestaan oli *ammattillinen identiteetti* -summamuuttujalla ($k_a = 3,32$) ja lähes sama oli myös *opintojen tarjoamat valmiudet* -summamuuttujalla ($k_a = 3,35$). Näillä kahdella oli myös summamuuttujista eniten hajontaa. Yhdenkään summamuuttujan keskiarvo ei ollut alle kolmen, eli kokonaisuudessaan summamuuttujien keskiarvot olivat melko tasaisesti positiivisesti suuntautuneita.

Taulukko 8. Summamuuttujien arvot alkumittauksessa

	Vastausten lkm	Min	Max	Ka	Kh	Vinous	Huipukkuus
Sivisote-kentän tuntemus	45	2,08	4,92	3,71	0,53	-0,33	1,28
Ammatillinen identiteetti	45	1,80	5,00	3,32	0,73	0,15	-0,66
Taidot	45	2,17	4,83	3,51	0,56	-0,10	0,41
Tiedot	45	3,17	4,83	3,85	0,38	0,37	0,11
Opintojen tarjoamat valmiudet	45	1,00	4,67	3,35	0,81	-0,80	0,75
Asenteet	45	3,33	5,00	4,21	0,42	-,02	-0,86

Taulukossa 9 esitetään loppumittauksen summamuuttujien arvot. Myös loppumittauksessa korkein keskiarvo oli *asenteet*-summamuuttujalla (ka = 4,38). Korkeahkot keskiarvot saivat myös summamuuttajat *tiedot* (ka = 4,32) sekä *sivisote-kentän tuntemus* (ka = 4,31). Matalin keskiarvo oli summamuuttujalla *ammattillinen identiteetti* (ka = 3,80). Eniten hajontaa oli edelleen summamuuttujalla *opintojen tarjoamat valmiudet* (kh = 0,77). Vähiten hajontaa oli muuttujien *tiedot* (kh = 0,33) ja *asenteet* (kh = 0,33) kohdalla.

Taulukko 9. Summamuuttujien arvot loppumittauksessa

	Vastausten lkm	Min	Max	Ka	Kh	Vinous	Huipukkuus
Sivisote-kentän tuntemus	30	3,58	4,92	4,31	0,38	-0,35	-0,82
Ammatillinen identiteetti	30	2,60	5,00	3,80	0,59	-0,12	-0,46
Taidot	30	3,67	4,83	4,27	0,35	0,06	-1,01
Tiedot	30	3,50	4,83	4,32	0,33	-0,81	0,81
Opintojen tarjoamat valmiudet	30	2,25	5,00	3,90	0,77	-0,41	-0,91
Asenteet	30	3,67	5,00	4,38	0,33	0,10	-0,07

7.2 Valmiuksien muutos opintojakson aikana

Kuten taulukosta 10 voidaan nähdä, vastaajien keskiarvot nousivat loppumittauksessa lähes kaikkien summamuuttujien kohdalla ja muutokset olivat tilastollisesti merkitseviä. Ainoastaan *asenteet*-summamuuttujan keskiarvo ei juuri muuttunut mittausten välillä (ka muutos = 0,07), eikä sen muutos ollut tilastollisesti merkitsevä ($p = 0,22$). Suurin muutos valmiuksissa alku- ja loppumittauksen välillä tapahtui *taidot*-summamuuttujan kohdalla, jonka keskiarvon muutos oli jopa 0,81 ($p = 0,00$). Eniten hajontaa muutoksissa tapahtui puolestaan *opintojen tarjoamat valmiudet* -summamuuttujan kohdalla ($kh = 0,77$).

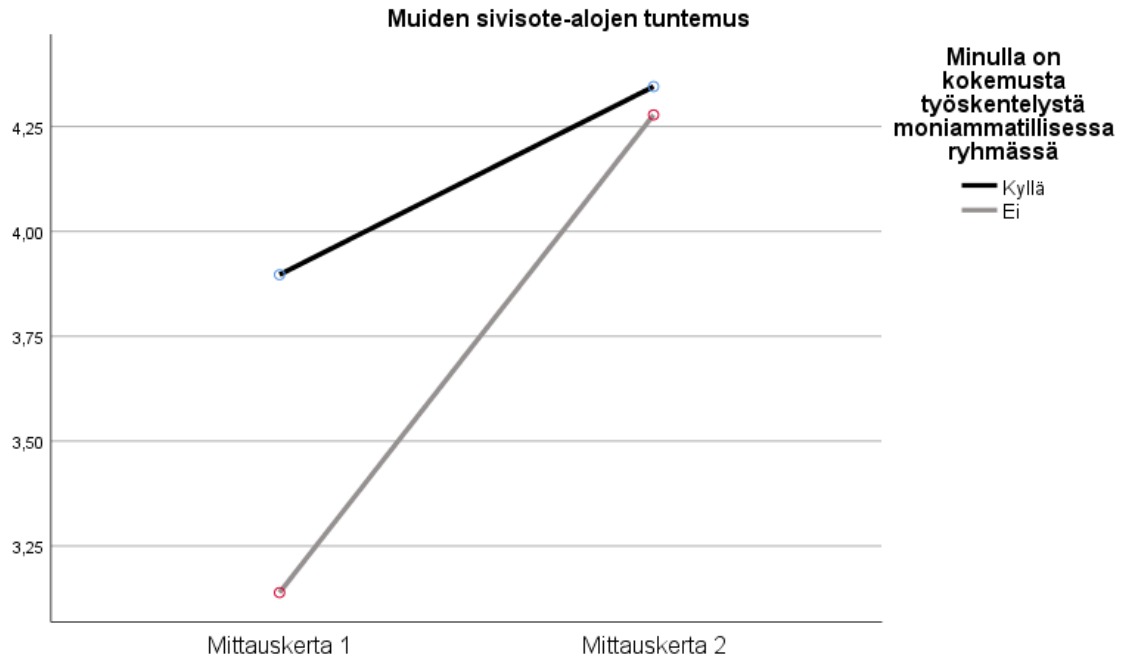
Taulukko 10. Summamuuttujien arvojen muutokset mittauskertojen välillä

Summamuuttuja	Ka muutos	Kh	Sig.
Sivisote-kentän tuntemus	0,60	0,48	,000
Ammatillinen identiteetti	0,47	0,53	,000
Taidot	0,81	0,58	,000
Tiedot	0,40	0,39	,000
Opintojen tarjoamat valmiudet	0,59	0,77	,000
Asenteet	0,07	0,31	,221

7.3 Moniammatillisen työkokemuksen yhteys valmiuksien muutokseen

Seuraavaksi nostetaan esiin toistettujen mittausten varianssianalyysin tuloksia summamuuttujittain. Tämän analyysin kautta tutkittiin, onko muutoksen suuruudessa eroja vertailtaessa kahta ryhmää: toisen ryhmän osallistujilla oli jo aiemmin kokemusta työskentelystä moniammatillisessa ryhmässä, toisilla tätä kokemusta ei ollut. Ensi käsitellään *sivisote-kentän tuntemus* -summamuuttujaa ja siinä tapahtuneita muutoksia. Sekä kuvi-

osta 3 että taulukosta 11 nähdään, että *sivisote-kentän tuntemus* -summamuuttujan keskiarvot nousivat alku- ja loppumittauksen välillä voimakkaammin niillä opiskelijoilla, joilla ei ollut kokemusta työskentelystä moniammatillisessa ryhmässä. Ero oli tilastollisesti merkitsevä ($p = 0,001$).

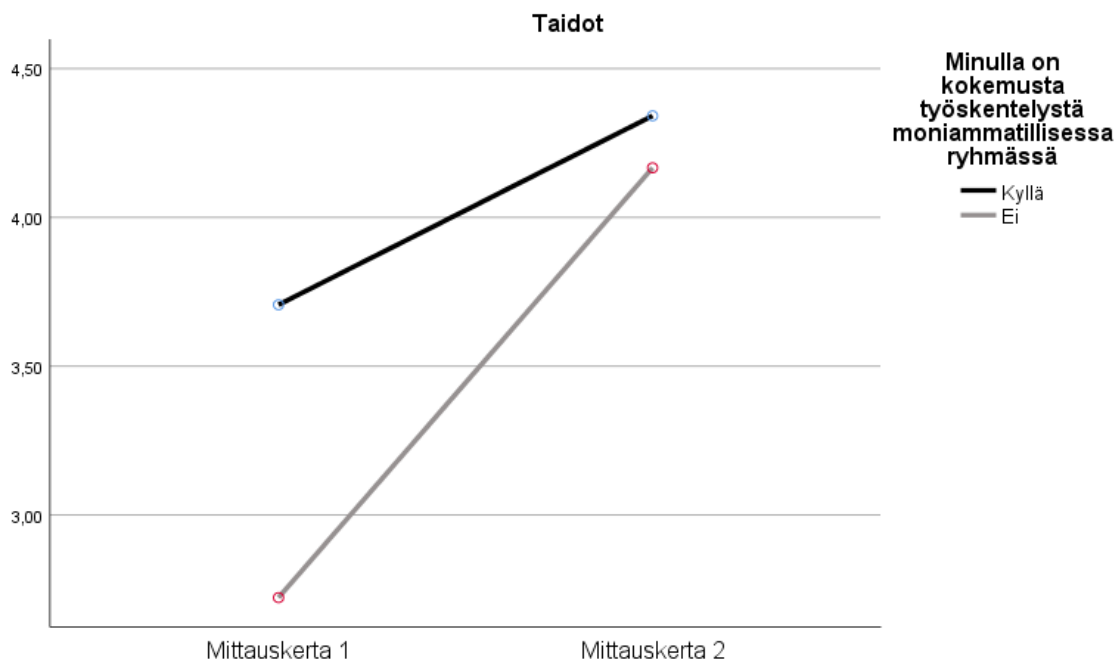
Kuvio 3. Sivisote-kentän tuntemus, arvojen muutos kahden ryhmän kohdalla

Alkumittauksessa *Sivisote-alojen tuntemus* -summamuuttujan keskiarvo oli ryhmällä, jolla ei ollut kokemusta työskentelystä moniammatillisessa ryhmässä, 3,14 (asteikolla 1–5). Loppumittauksessa tällä ryhmällä kyseisen summamuuttujan keskiarvo oli 4,28. Ryhmällä, jolla oli kokemusta työskentelystä moniammatillisessa työryhmässä, *sivisote-alojen tuntemus* -summamuuttujan keskiarvo oli alkumittauksessa 3,90 ja loppumittauksessa 4,35.

Taulukko 11. Sivistyne-kentän tuntemus, muutos kahden ryhmän kohdalla lukuina

Minulla on kokemusta työskentelystä moniammatillisessa ryhmässä		Ka	Kh	n
Sivistyne-alojen tuntemus, alkumittaus	Kyllä	3,90	0,45	21
	Ei	3,14	0,60	6
Sivistyne-alojen tuntemus, loppumittaus	Kyllä	4,35	0,37	21
	Ei	4,28	0,38	6

Myös *taidot* -summamuuttujan kohdalla oli nähtävissä, että keskiarvojen nousu mittauskertojen välillä oli suurempaa niillä, joilla moniammatillista työkokemusta ei vielä ollut (Kuvio 4, Taulukko 12). Tulos oli tilastollisesti merkitsevä ($p = 0,001$).

Kuvio 4. Taidot-summamuuttujan arvojen muutos kahden ryhmän kohdalla

Ryhmällä, joilla ei ollut kokemusta työskentelystä moniammatillisessa ryhmässä, oli *taidot*-summamuuttujan keskiarvo alkumittauksessa 2,72 ja loppumittauksessa 4,17.

Ryhmällä, jolla oli kokemusta työskentelystä moniammatillisessa työryhmässä, *taidot*-summamuuttujan keskiarvo oli alkumittauksessa 3,71 ja loppumittauksessa 4,34.

Taulukko 12. Taidot-summamuuttujan muutos kahden ryhmän kohdalla lukuina

	Minulla on kokemusta työskentelystä mo- niammatillisessa ryh- mässä			n
	Ka	Kh		
Taidot, alkumittaus	Kyllä	3,71	0,50	21
	Ei	2,72	0,50	6
Taidot, loppumittaus	Kyllä	4,34	0,35	21
	Ei	4,17	0,33	6

Kokemuksella työskentelystä moniammatillisessa ryhmässä ei ollut vaikutusta keskiarvojen muutoksen suuruuteen kaikkien summamuuttujien kohdalla. *Ammatillinen identiteetti* -summamuuttujan kohdalla muutosta tapahtui lähes samassa suhteessa molemmilla mitattavilla ryhmillä, mutta moniammatillista työkokemusta omaavilla keskiarvot olivat korkeammat. Muutos ei ollut myöskään tilastollisesti merkitsevää ($p = 0,613$). Myöskään *tiedot*-summamuuttujan muutoksessa merkittävää eroa ei ryhmien välillä ollut, eikä tulos ollut tilastollisesti merkitsevää ($p = 0,966$). Sama toistui vielä *opintojen tarjoamat valmiudet*-summamuuttujan kohdalla ($p = 0,506$), mutta tosin tämä summamuuttuja ei ollut sellainen, johon kategorisella muuttujalla tässä tapauksessa olisi voinut olettaakaan olevan yhteyttä. *Asenteet*-summamuuttujan arvojen muutokseen ei ollut moniammatillisessa ryhmässä työskentelemisellä juurikaan merkitystä, eikä tulos ollut tilastollisesti merkitsevää ($p = 0,624$).

7.4 Opitut asiat ja oivallukset opintojaksolla

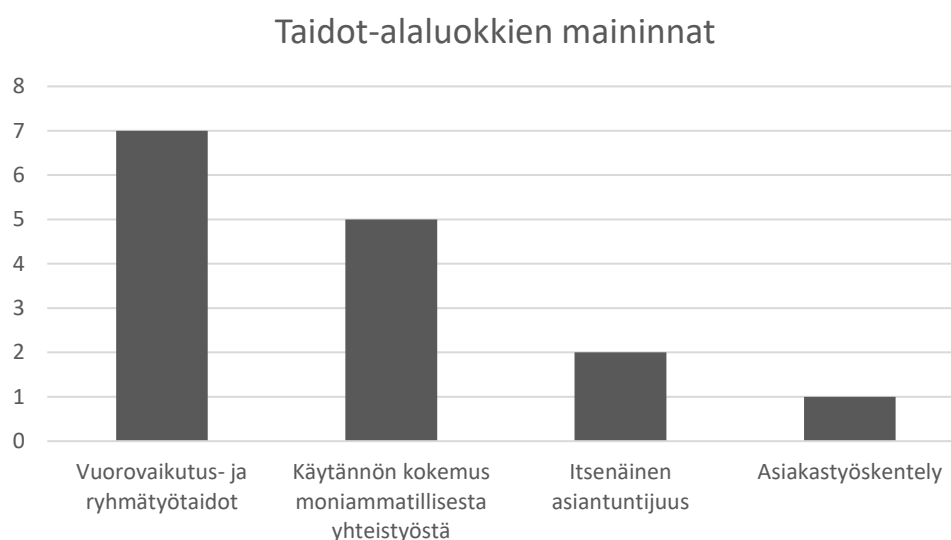
Kuvio 5. Luokkien maininnat avoimissa vastauksissa

Teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin saatiin kuvion 5 mukaisesti mainintoja kysymyksen “Mitä uusia oivalluksia sait tai mitä uutta opit opintojaksolla?” vastauksista. Eniten mainintoja (18) tuli luokkaan *sivisote-kentän tuntemus*. Seuraavaksi esitetään kaksi sitaattia osallistujien vastauksista (suluissa opiskeluala, oman alan työkokemuksen määrä sekä se, onko osallistujalla kokemusta moniammatillisessa ryhmässä työskentelystä). Kyseiset sitaatit on valittu havainnollistamaan, miten eri tavoin osallistujat kokivat tutustuneensa sivistyskentän muihin toimijoihin opintojakson aikana. Jatkossa sitaateista on alleviivattu kohdat, joiden perusteella tulkinta kyseiseen luokkaan sijoittamisesta tehtiin.

Opin lisää eri ammattialojen työstä sekä siitä, millaisissa asioissa heidän puoleensa voisi työelämässä kääntyä. (Hoitotyön opiskelija, alle 3kk, kyllä)

Sain tietoa muista terveydenhuollon aloista ja niiden tarjoamista tukitoimista. Tajusin myös, että monen eri alan ammattilaiset voivat omista lähtökohdistaan kuntouttaa samaa häiriötä. (Logopedia, alle 3kk, ei)

Edellä esitetyistä sitaateista ilmenee, että muiden sivistysalojen edustajat tulivat tutuiksi monipuolisesti. Esimerkiksi ensimmäisen sitaatin kirjoittaja kertoi oppineensa, millaisissa asioissa muiden alojen ammattilaisten puoleen voisi kääntyä. Toisessa sitaatissa taas muiden alojen tarjoamat tukitoimet tulivat osallistujalle tutuksi. Lisäksi kyseinen vastaaja oivalsi myös, että yhteistä asiakasta voidaan kuntouttaa kukin oman osaamisalansa lähtökohdista.

Kuvio 6. Taidot-alaluokkien maininnat

Avoimissa vastauksissa mainittiin *sivistyskentän tuntemuksen* jälkeen seuraavaksi eniten *taitoihin* (15) ja *tietoihin* (10) liittyviä oppimiskokemuksia. Nämä luokat luokiteltiin aineistolähtöisesti yhä edelleen alaluokkiin. *Taidot*-luokan alaluokiksi muodostuivat *vuorovaikutus- ja ryhmätyötaidot* (7 mainintaa), *käytännön kokemus moniammatillisesta yhteistyöstä* (5 mainintaa), *itsenäinen asiantuntijuus* (2 mainintaa) sekä *asiakastyöskentely* (1 maininta). Näiden mainintojen lukumäärät on esitetty kuviossa 6. Seuraava sitaatti on yksi esimerkeistä, jossa osallistuja mainitsee ensin päässeensä harjoittelemaan moniammatillisen palaverin kulkua, ja tämä kommentti luokiteltiin *käytännön kokemukseksi moniammatillisesta yhteistyöstä*. Tämä luokiteltiin tietojen sijasta taitoihin sanan ”harjoitella” perusteella, sillä vastaajan tulkittiin tarkoittavan harjoittelulla nimenomaan käytän-

nöllistä kokemusta. Saman osallistujan vastauksessa on myös kaksi *itsenäinen asiantuntijuus* -alaluokkaan luokiteltua mainintaa, jotka tässä tapauksessa ovat vastuun ottaminen sekä itsenäisempi tiedonhankinta.

-- Pääsimme myös harjoittelemaan moniammatillisen palaverin kulkua, mikä oli itselle uusi kokemus. Opin myös ottamaan enemmän vastuuta omaa alaani koskevissa asioissa ja hankkimaan tietoa monipuolisemmin ja itsenäisemmin. (Logopedian opiskelija, alle 3kk, kyllä)

Toinen sitaatti *taidot* -luokan vastauksista havainnollistaa esimerkin *vuorovaikutus- ja ryhmätyötaidot* -alaluokan vastauksesta. Samassa vastauksessa on kaksi mainintaa kyseiseen alaluokkaan.

Opin paljon muista aloista ja heidän osaamisestaan. Opin antamaan ryhmätyöskentelyssä enemmän tilaa muille ja jakamaan vastuuta. Opin kommunikoimaan selkeämmin. (Hoitotyön opiskelija, yli 3 vuotta, kyllä)

Seuraavaksi avataan *tiedot* -luokkaan saatuja vastauksia (10) alaluokittain. Näiksi alaluokiksi muodostui *moniammatillisen prosessin ymmärrys* (4 mainintaa), *asiakkaan ympärillä työskentely* (2 mainintaa), *käsitteet ja säädökset* (2 mainintaa) sekä *muu* (2 mainintaa). Näiden alaluokkien mainintojen lukumäärät on esitetty kuviossa 7.

Kuvio 7. Tiedot-alaluokkien maininnat

Alla olevien sitaattien kautta nähdään esimerkkejä vastauksista, jotka on luokiteltu johonkin *tiedot* -luokan alaluokkaan. Ensimmäisessä sitaatissa on avattu moniammatillisen yhteistyön lainsäädäntöön ja termistöön liittyviä oivalluksia. Tämä vastaus on luokiteltu *käsitteet ja säädökset* -alaluokkaan.

Moniammatillisen yhteistyön haastavan lainsäädännön ja termistön (esim. samalle asiakkaalle voidaan periaatteessa lähteä tekemään hoito-, asiakas-, kuntoutus-, palvelu-, hoito- ja palvelu- ja terapiasuunnitelmaa riippuen ammattilaisesta ja sovellettavasta lainsäädännöstä) (Sosiaalialan opiskelija, yli 1v–3v, kyllä)

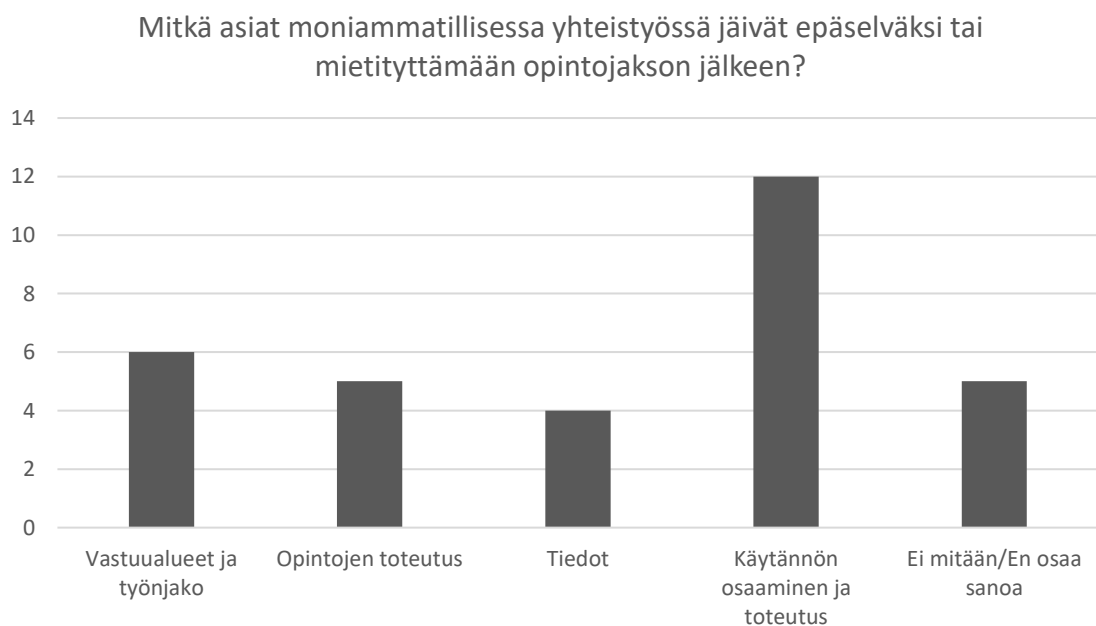
Sivisote-kentän tuntemuksen, taitojen sekä tietojen lisäksi mainintoja tuli myös muihin luokkiin (kuvio 5). Ammatillinen identiteetti sai viisi mainintaa ja asenteet neljä. Kahdessa vastauksessa mainittiin, ettei opiskelija kokenut oppineensa uutta. Näistä kolmesta luokasta saatuja vastauksia esitetään seuraavaksi esimerkkisitaatein. Ensimmäinen sitaatti kuvastaa ammatillista identiteettiä, toinen asenteita ja kolmas ei mitään -luokkaa.

Yllättäen koen, että oma ammatillinen identiteettini vahvistui moniammatillista työtä harjoitellessa. (Sosiaalityön opiskelija, yli 3kk–6 kk, kyllä)

Opin muista aloista enemmän, sain luottamusta omaan osaamiseen ja ymmärrän nyt entistä paremmin, kuinka vaikuttavaa ja tärkeää moniammatillinen yhteistyö voi olla. (Sosiaalityön opiskelija, yli 6kk–1 v, kyllä)

En oikeastaan mitään. En kokenut kurssista olevan mitään hyötyä. Olisin mieluummin käyttänyt 5op jonkun muun asian opiskeluun. (Hoitotyön opiskelija, yli 3 vuotta, kyllä)

7.5 Opintojaksolla epäselväksi tai mietityttämään jääneet asiat

Kuvio 8. Opintojaksolla epäselväksi tai mietityttämään jääneet asiat

Kysymyksen “Mitkä asiat moniammatillisessa yhteistyössä jäivät epäselväksi tai mietityttämään opintojakson jälkeen?” vastauksia luokiteltiin viiden luokan alle, joita olivat *vastuualueet ja työnjako, opintojen toteutus, tiedot, käytännön osaaminen ja toteutus* sekä *ei mitään/en osaa sanoa*.

Kuten kuviosta 8 voidaan nähdä, eniten mainintoja tuli luokkaan *käytännön osaaminen ja toteutus* (12 mainintaa). Nämä luokiteltiin edelleen kolmeen alaluokkaan: *ajankäyttö ja resurssit* (5 mainintaa), *käytännön toimintamallit ja yhteistyön aloittaminen* (5 mainintaa) sekä *muu* (2 mainintaa). Näitä avataan seuraavien kahden sitaatin kautta, joista ensimmäinen luokiteltiin *ajankäyttö ja resurssit* -alaluokkaan ja toinen *käytännön toimintamallit ja yhteistyön aloittaminen* -alaluokkaan.

Ehkä eniten olisin kaivannut tietoa moniammatillisen yhteistyön toteutumisesta niukoilla resursseilla. Tästä mainittiin luennoilla, mutta konkretiaa en päässyt mielestäni kuulemaan. Oppimispäiväkirjassani sitten enemmän ihmettelyt milloin mistäkin. (Sosiaalialan opiskelija, yli 1v–3v, kyllä)

Ehkä tuo, miten aloittaa moniammatillinen yhteistyö, jos sitä ei aikaisemmin työpaikalla ole. -- (Logopedian opiskelija, yli 3kk–6kk, kyllä)

Vastuualueet ja työnjako -luokkaan sijoittui kuusi mainintaa. Vaikka sivistyskenttä oli tullut tutuksi kurssilla (ks. luku 7.3), jäi moniammatillisen ryhmän työnjakoon ja vastuualueisiin liittyen myös muutamia epäselvyyksiä. Seuraavassa sitaatissa on kasvatustieteen opiskelijan ajatuksia siitä, kenen vastuulla oppilas on tarvitessaan koulun ulkopuolista apua ja toisaalta kenen vastuulla ovat taloudelliset seikat.

En edelleenkään ole kovin varma kaikista käytännön toteutukseen liittyvistä asioista moniammatillisuuteen liittyen. Esim. kenen vastuulla oppilas on, jos hän tarvitsee koulun ulkopuolista apua. Lisäksi en tiedä, kenen vastuulla rahaan liittyvät vastuut ovat. (Kasvatustieteen opiskelija, yli 6kk–1v, kyllä)

Opintojen toteutuksesta (5 mainintaa) pohdittiin esimerkiksi Covid-19 -pandemian vuoksi etäopetukseen siirtymisen vaikutuksia ryhmätyöhön ja ryhmän jäseniin tutustumiseen. Lisäksi yhden ryhmän työskentelyä oli vaivannut epäselviksi koetut ohjeistukset ja eräs osallistuja mainitsi opintojaksolla tehtyjen konsultaatioiden olleen hyödyttömiä ja vieden siten motivaatiota tehdä niitä uudestaan. *Tiedot*-luokan alla mainittiin hallinnolliset asiat, opintojaksolla mainittu IFC-viitekehys, salassapitovelvollisuuden haasteet sekä konsultaatioihin liittyvät epäselvyydet (yht. 4 mainintaa).

8 POHDINTA

Tutkielman tavoitteena oli selvittää sivistys-, sosiaali- ja terveystalojen opiskelijoiden valmiuksia moniammatillista yhteistyötä kohtaan. Lisäksi tutkittiin näiden valmiuksien muutosta moniammatillisen opintojakson aikana. Tässä luvussa nidotaan yhteen tutkimuksen tärkeimmät tulokset ja niistä tehdyt johtopäätökset sekä tarkastellaan tutkimuksen antia suhteessa aiempaan tutkimuskirjallisuuteen. Sen jälkeen lukijalle avataan tutkimuksen luotettavuutta ja tutkimusetiikkaa. Lopuksi esitellään, miten tutkimustuloksia voidaan hyödyntää sekä tutkimuksen pohjalta esiin nousseet jatkotutkimusehdotukset.

8.1 Sivistys-, sosiaali- ja terveystalojen opiskelijoiden valmiudet moniammatilliseen yhteistyöhön ennen moniammatillista opintojaksoa

Ennen moniammatilliselle jaksolle osallistumistaan opiskelijoiden arviot heidän valmiuksistaan olivat keskiarvoltaan jokaisen summamuuttujan (*sivisote-kentän tuntemus, ammatillinen identiteetti, opintojen tarjoamat valmiudet, tiedot, taidot, asenteet*) kohdalla yli kolmen 5-portaisella Likert-asteikolla. Toisin sanoen arvioimat valmiudet olivat hyvällä tasolla. Tätä voidaan pitää hyvänä lähtökohtana moniammatilliselle opintojaksolle lähettäessä, sillä opintojakson tarkoitus oli kehittää kyseisiä valmiuksia entisestään. Vastavalmistuneita opettajia ja varhaiskasvatuksen opettajia tutkiessa on nimittäin havaittu, että laadukkaasta koulutuksesta huolimatta oman ammatillisen identiteetin kehittäminen ja työelämän käytäntöihin sopeutuminen voi usein tuntua haastavalta (Onnismaa ym. 2015; Dishena ym. 2016, 336–337). Tähän viitaten alkumittauksen tuloksissa ei ollut yllättävää, että tutkituista summamuuttujista alhaisin keskiarvo olikin juuri *ammattillinen identiteetti* -summamuuttujalla. *Taidot*-summamuuttujan keskiarvo taas sijoittui puoleen väliin summamuuttujien keskiarvoja.

Näistä valmiuksien osa-alueista eniten hajontaa oli *opintojen tarjoamat valmiudet* -summamuuttujan kohdalla, mistä voidaan päätellä, että eri koulutukset tarjoavat mahdollisesti

eri tavoin valmiuksia moniammatilliseen yhteistyöhön. Paljon hajontaa oli myös *ammattillinen identiteetti* -summamuuttujan kohdalla, minkä voisi ajatella johtuvan siitä, että osallistujien välillä oli suuriakin eroja jo kartutetun työkokemuksen määrässä. Ammatillisen identiteetin kun katsotaan kehittyvän koulutuksen lisäksi myös työelämän aikana (Stenström 1993, 31).

8.2 Moniammatillinen opintojakso työelämävalmiuksia tukemassa

Alku- ja loppumittauksen välillä opiskelijoiden keskiarvot olivat nousseet kaikkien muiden paitsi *asenteet*-summamuuttujan kohdalla tilastollisesti merkitsevästi. Opintojakso oli siis kehittänyt heidän valmiuksiaan positiiviseen suuntaan, joten tutkimusongelmien oletukset vastasivat tässä asiassa nyt saatuihin tuloksiin. Esimerkiksi Äikkään ym. (2020) tutkimuksessa opiskelijat kokivat saaneensa moniammatillisella opintojaksolla mahdollisuuden harjoitella työelämässä tarvittavia taitoja sekä oppia muiden alojen opiskelijoilta. Tuomelan ym. (2017) samankaltaisessa tutkimuksessa taas opiskelijat oppivat ymmärtämään omaa rooliaan moniammatillisessa ryhmässä sekä keskustelemaan aiempaa paremmin työstään moniammatillisessa ryhmässä. Näiden edellä mainittujen tutkimusten tuloksista löydetään yhtäläisyyksiä tämän tutkimuksen tuloksiin esimerkiksi *sivisote-kentän tuntemuksen*, *ammattillisen identiteetin* sekä *taitojen* osalta. *Tiedot*-summamuuttujan muutokselle ei tutkimuskirjallisuudesta löytynyt suoraan verrattavissa olevaa pohjustusta, ja kun tässä tutkimuksessa myös *tietojen* osalta valmiudet kehittyivät opintojakson aikana (ka muutos = 0,81), tarjoaa tämä tulos tietoa siitä, että tarve teoreettiselle tiedolle moniammatillisesta yhteistyöstä on olemassa. Teoreettinen tieto on kuitenkin myös sellaista, jota olisi esimerkiksi käytännön yhteistyötaitoja helpompaa saada omankin alan koulutuksessa eikä sitä välttämättä kannata pitää tärkeimpänä asiana moniammatillista opintojaksoa järjestettäessä. Sinervon ym. (2019) mukaan moniammatillisuus saatetaan usein sivuuttaa opetussuunnitelmassa resurssipulan vuoksi, ja siksi onkin tärkeää tunnistaa, mihin ammatillisten valmiuksien osa-alueisiin moniammatillisella opintojaksolla halutaan vastata.

Tässä tutkimuksessa ainoastaan *asenteet*-summamuuttujan kohdalla muutosta ei tapahtunut. Kyseinen opintojakso oli kaikille osallistujille vapaaehtoisesti suoritettava tai yksi valittavista vaihtoehdoista, ja voidaankin ajatella, että todennäköisesti opintojaksolle haikutuvalla opiskelijalla on jo lähtökohtaisesti positiivinen asenne moniammatillista yhteistyötä ja siitä oppimista kohtaan. Tämä oletus olisi samansuuntainen Talwalkarin ym. (2016) tutkimustulosten kanssa, nimittäin heidän tutkimuksessaan lääkäri- ja sairaanhoitajaopiskelijoilla oli positiivinen asenne moniammatillista oppimista kohtaan. Tosin Talwalkarin ym. (2016) tutkimuksessa erona tähän tutkimukseen oli se, että heidän tutkimuksensa tarkoitus oli selvittää asenteita moniammatillista oppimista kohtaan, kun tässä tutkimuksessa näkökulma oli asenteissa moniammatillista yhteistyötä kohtaan. Aiheiden ja tutkimusjoukon samankaltaisuuden vuoksi tutkimustuloksissa voidaan kuitenkin nähdä samankaltaisuuksia ja tämän tutkimuksen *asenteet*-summamuuttujan arvojen ($ka = 4,21$) muuttumattomuus saattaa johtua siitä, että jo valmiiksi positiivisilla asenteilla ei ollut enää niin paljoa varaa nousta loppumittauksessa.

Tutkimuksessa tarkasteltiin vielä erikseen kunkin summamuuttujan kohdalla, muutuivatko keskiarvot enemmän vai vähemmän, jos opiskelijalla oli jo kokemusta moniammatillisesta yhteistyöstä työelämässä verrattuna niihin, joilla vastaavaa kokemusta ei ollut. Eroavaisuuksia löytyi *sivisote-kentän tuntemus*- sekä *taidot*-summamuuttujien kohdalla. Näiden tulosten pohjalta voidaan ajatella, että ainakin tästä kyseisestä moniammatillisesta opintojaksosta näiden kahden mitattavan summamuuttujan kohdalla eniten hyötyivät ne, joilla ei vielä ollut työkokemusta moniammatillisesta yhteistyöstä. Tuloksena tämä ei ollut yllättävä, mutta mielenkiintoinen, sillä oletusta siitä, onko valmiuksien kehityksessä eroa kaikkien summamuuttujien kohdalla, ei pystytty aiemman tutkimuskirjallisuuden perusteella muodostaa. Kyseisellä kurssilla kuitenkin ne, joilla ei ollut kokemusta moniammatillisessa ryhmässä työskentelemisestä, saivat enemmän irti muihin aloihin tutustumisesta ja heidän käytännön osaamisensa moniammatillisessa yhteistyössä kehittyi.

8.2.1 Opiskelijoiden esiin nostamat aiheet opintojaksolta

Osallistujilta kysyttiin vielä avoimien kysymysten kautta heidän omia ajatuksiaan a) siitä, mitä he olivat oppineet tai oivaltaneet opintojaksolla sekä b) mitkä asiat opintojaksolta jäivät vielä mietityttämään tai epäselväksi heidän mielestään. Saadut vastaukset luokiteltiin sekä teoriaohjaavasti että aineistolähtöisesti. Tässä alaluvussa käsitellään ensin asiat, joita osallistujat olivat oppineet tai oivaltaneet opintojakson aikana ja sen jälkeen epäselväksi tai mietityttämään jääneet asiat. Opituista asioista eniten mainintoja sai *sivisotekentän tuntemus*, ja tästä voidaankin päätellä, että muiden sivistys- sosiaali- ja terveystieteiden aloihin tutustuminen oli osallistujille mahdollisesti uusi tai ainakin tarpeellinen asia opintojen aikana. On tärkeää, että opiskelijat oppivat muista sivistysaloista, sillä moniammatillisen yhteistyön toteutumisen edellytyksenä on esimerkiksi juuri muiden ammattilaisten työnkuvan tunteminen (mm. Sinervo ym. 2019, 38–39). Myös *moniammatillisessa yhteistyössä tarvittavat taidot* mainittiin lähes yhtä monessa vastauksessa kuin *sivisotekentän tuntemus*. *Taitoja* luokiteltiin vielä alaluokkiin ja niistä eniten mainittiin *vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja* sekä *käytännön kokemusta moniammatillisesta yhteistyöstä*. Moni osallistuja mainitsikin opintojakson konkretisoineen moniammatillista yhteistyötä. *Taidot*-luokkaan saatiin mainintoja myös *itsenäisestä asiantuntijuudesta*, mikä on kiinnostava huomio, sillä myös Kuukkasen ym. (2016) tutkimuksessa osallistujat kokivat moniammatillisen tiimioppimisen vahvistaneen heidän itseohjautuvuuttaan. Myös Allanin ym. (2010) tutkimuksessa saatiin samankaltaisia tuloksia, kun eri sote-alojen yhteinen simulaatiojakso vahvisti sen osallistujien itseluottamusta omaan osaamiseensa. Opituista asioista kolmanneksi eniten avoimissa vastauksissa mainittiin *tietoihin liittyviä asioita* ja niitä olivat esimerkiksi *moniammatillisen prosessin ymmärrys* sekä *asiakastyökentelyyn* liittyvät aiheet.

Huomionarvoista avoimista vastauksista saaduissa tuloksissa on se, että vaikka *taidot* mainittiinkin monessa vastauksessa opituiksi asioiksi, selvästi eniten mainintoja kysymyksessä ”Mitkä asiat jäivät epäselväksi tai mietityttämään opintojaksolla?” tuli *käytännön taidot ja osaaminen* -luokkaan. Moniammatillista yhteistyötä tarvitaankin monenlaisissa tilanteissa (Hujala ym. 2018), jolloin käytännöt väistämättä vaihtelevat tilanteiden mukaan. Joten vaikka opiskelijat mainitsivatkin oppineensa paljon moniammatillisessa

yhteistyössä tarvittavia taitoja, jäi heille silti paljon käytännön kysymyksiä siitä, miten asiat oikeasti työelämässä menevät. Vastauksissa mainittiin lisäksi, että epäselväksi oli jäänyt *vastuualueisiin ja työnjakoon* liittyviä asioita. Vastaukset näihin osallistujien kysymyksiin riippuvat paljon moniammatillisen työryhmän rakenteesta ja yhteisasiakkaan tilanteesta. Esimerkiksi koulumaailman kontekstissa koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän johtajan määrää opetuksen järjestäjä (POPS 2014, 78). Yhteistyön tekeminen on kuitenkin prosessi eikä valmista mallia useinkaan ole edes tarkoituksenmukaista yrittää noudattaa (Knackendoffel 2007), joten yksiselitteisiä vastauksia näihin opiskelijoiden kysymyksiin onkin myös haastava antaa yksittäisen opintojakson aikana.

8.3 Tutkimuksen luotettavuus ja tutkimusetiikka

Seuraavaksi arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta sekä tutkimusetiikkaa. Tutkimuksen osallistujajoukko koostui tutkittavalle opintojaksolle osallistuneista opiskelijoista. Koska tutkimustiedote annettiin yhteisen aloitusluennon aikana sekä opintojakson sisäisen viestinnän kautta, on hyvin epätodennäköistä, että tutkimukseen olisi osallistunut muita, kuin siihen tarkoitettuja henkilöitä. Osallistujien joukko ei ollut määrältään kovin suuri, mutta opiskelualojen, vuosikurssien ja työkokemuksen suhteen moninainen. Tämä osaltaan vahvistaa tutkimuksen luotettavuutta, sillä tuloksia ei saatu vain tietynlaisen joukon edustajilta. Lisäksi tutkimuksen tarkoitus oli tarkastella nimenomaan kyseisen opintojakson vaikuttavuutta siihen osallistujien ammatillisiin valmiuksiin ja siksi tutkimusjoukkoa voidaan pitää kuitenkin riittävän suurena.

Tutkimus toteutettiin yksin, mutta välivaiheita tarkasteltiin useampaan kertaan seminaariryhmän ja ohjaajan kanssa. Ohjaajan kanssa käytiin läpi esimerkiksi kyselylomaketta ennen sen lähettämistä osallistujille. Lisäksi yhteistyötä tehtiin tutkittavan opintojakson vastuupettajan kanssa ja häneltä varmistettiin erityisesti opintojakson tavoitteisiin ja toteutukseen liittyviä seikkoja. Lisäksi kyselylomake esiteltiin useammalla sivisote-alan

opiskelijalla ja sitä muokattiin esitestaajien kommenttien perusteella. Näillä yhteistyökeinoilla pyrittiin varmistamaan, että niin kyselylomakkeet kuin tutkielmakin olisi mahdollisimman objektiivisesti ja oikein laadittu.

Tutkimus toteutettiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan asettamia ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiä periaatteita (TENK 2019, 8–9) noudattaen ja seuraavaksi avataan näiden periaatteiden toteutumista tässä tutkimuksessa. Osallistujille kerrottiin tutkimuksesta ennen opintojakson alkua heidän yhteisessä alkuinfossaan ja samalla heille näytettiin tutkimuksen saatekirje diaesityksenä. Osallistujille kerrottiin tutkimukseen osallistumisen olevan täysin vapaaehtoista ja heillä oli myös mahdollisuus keskeyttää osallistuminen tutkimukseen. Myöskään alkumittaukseen vastaaminen ei sitonut heitä vastaamaan loppumittaukseen. Osallistujille annettiin myös tutkijan yhteystiedot mahdollisia lisäkysymyksiä varten. Osallistujille kerrottiin heti alusta alkaen, miksi kyselylomakkeessa kysyttiin heidän nimeään ja miten sitä tultaisiin käyttämään tutkimuksen loppumittauksessa ja analysoinnissa. Nimen kysyminen osaltaan paransi myös tutkimuksen luotettavuutta, sillä osallistujien pystyttiin yhdistämään alku- ja loppumittauksessa luotettavasti nimien perusteella. Osallistujien nimet vaihdettiin lopullisen aineiston analysointivaiheessa koodiksi ja tutkimuksessa heidän taustatiedoistaan raportoitiin vain ne asiat, jotka olivat tutkimuksen kannalta olennaisia ja joiden perusteella yksittäisiä vastaajia ei pystytä tunnistamaan vastauksista. Tutkittavien tiedot säilytettiin vain siihen asti, kun tutkielma saatiin julkaistua ja tämän jälkeen ne hävitettiin asianmukaisesti.

8.4 Tutkimustulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimusehdotukset

Tämä tutkimus tarjosi tärkeää tietoa kyseisen opintojakson opettajille ja järjestäjille ensinnäkin siitä, millaisilla valmiuksilla opiskelijat tulevat opintojaksolle ja toiseksi siitä, miten tämä opintojakso on muuttanut näitä valmiuksia tulevaisuuden moniammatillista työelämää varten. Vaikka esimerkiksi Tahkokallion ym. (2015) uran alkuvaihe on usein haastava työntekijän yrittäessä suhteuttaa teoriaa käytäntöön, saatiin tämän tutkimuksen

tuloksista hieman eriävää näkökulmaa opiskelijoiden ammatillisiin valmiuksiin moniammatillisen yhteistyön kontekstissa. Tässä tutkimuksessa osallistujien valmiudet olivat melko hyvät jo ennen opintojaksoa. Näitä kahta tutkimusta vertailtaessa täytyy kuitenkin huomioida, että Tahkokallion ym. (2015) tutkimuksessa tarkasteltiin varhaiskasvatuksen opettajien ammatillisia valmiuksia, eikä keskitytty vain moniammatilliseen yhteistyöhön. Lisäksi ammattikunta oli eri kuin tässä tutkimuksessa, mutta varhaiskasvatus on myös yksi sivistysaloista ja siksi kyseisen tutkimuksen tulos kannattaa ottaa huomioon, kun suunnitellaan ammatillisia valmiuksia kehittävää opintojaksoa. Tässä tutkimuksessa käytetyn kurssin suunnittelua ja toteutusta voidaan kehittää tutkimustulosten avulla ja täten tuoda moniammatillista osaamista useiden alojen opiskelijoille. Tutkimustulokset osoittivat, että opiskelijoiden valmiudet moniammatilliseen yhteistyöhön kehittivät opintojakson aikana monella osa-alueella positiiviseen suuntaan ja tämän tuloksen perusteella moniammatillista opintojaksoa voitaisiinkin suositella kaikille sivistys- sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille. Toki pieni osa opiskelijoista oli myös maininnut, ettei juuri kokenut oppineensa kurssilla uusia asioita ja jatkossa olisikin hyvä tunnistaa tämä kohdejoukko: voisiko opintojaksolla huomioida paremmin myös ne, joilla on jo käytännön kokemusta moniammatillisesta yhteistyöstä työelämässä? Tätä tarvetta puoltaisi myös tutkimustulos, jossa moniammatillisen yhteistyön työkokemusta omaavien opiskelijoiden valmiudet eivät joka osa-alueella kehittyneet yhtä paljon kuin niiden, joilla tätä kokemusta ei ollut.

Tiimityön onnistumisen takaamiseksi on tärkeää, että ryhmän jäsenillä on samat tavoitteet ja strategiset näkemykset niihin pääsemisestä (Kasurinen 2009, 34) ja siksi jo koulutusvaiheessa eri alojen opetuksen olisi hyvä olla yhtenäistä. Kun tämänkin tutkimuksen tulokset antoivat positiivisia viitteitä moniammatillisen opintojakson vaikuttavuudesta opiskelijoiden ammatillisiin valmiuksiin ja samankaltaisia tuloksia on saatu myös esimerkiksi Kuukkasen ym. (2016), Äikkään ym. (2020) sekä Tuomelan ym. (2017) tutkimuksista, olisi korkeakoulujen järkevää jatkaa näiden opintojaksojen kehittämistä ja mahdollisesti laajentaa opintojaksojen kohdejoukoksi kokonaisia vuosikursseja pienemmän vallinnaisen joukon sijaan.

Jatkossa olisi mielenkiintoista selvittää sivistysalojen opiskelijoiden valmiuksia moniammatilliseen yhteistyöhön opiskelualakohtaisesti. Koska tässä tutkimuksessa tutkittiin

vain yksittäisen opintojakson osallistujia, ei yhden alan edustajia olisi ollut riittävästi alakohtaisten määrällisten analyysien tekemiseksi. Tutkimusjoukkoa voisi lisäksi jatkotutkimuksessa laajentaa esimerkiksi eri alojen kokonaisuun vuosikursseihin, jolloin mukaan saataisiin luultavasti moninaisempi vastaajajoukko. Tässä tutkimuksessa voidaan olettaa osallistujien olleen lähtökohtaisesti kiinnostuneita moniammatillisesta yhteistyöstä, sillä he olivat hakeutuneet itse kyseiselle opintojaksolle, mikä näkyi myös tutkimustuloksissa erityisesti *asenteet*-summamuuttujan kohdalla. Toinen tärkeä näkökulma, johon tämän tutkimuksen toteutuksessa ei perehdytty, on moniammatillinen yhteistyö asiakkaan näkökulmasta. Moniammatillisen yhteistyön lähtökohta tulisi nimittäin olla asiakkaan edun tavoittelu (Isoherranen 2006), joten opintojakson lopullista vaikuttavuutta olisi mielenkiintoista tarkastella myös asiakaslähtöisesti esimerkiksi tutkimuksena työelämässä tai opintoihin kuuluvassa harjoittelussa.

LÄHTEET

Ainiala, T., Olsson, P., Mattila, H. & Vesalainen, M. 2020. Työelämätaidot korkeakouluopetuksessa. Opiskelijoiden kokemuksia asiantuntijuuden ja taitojen kehittymisestä monialaisella kaupunkitutkimuksen projektikurssilla. *Aikuiskasvatus* 40 (2), 96–111.

Allan, C., Thiagarajan, R., Beke, D., Imprescia, A., Kappus, L., Garden, A., Hayes, G., Laussen, P., Bacha, E. & Weinstock, P. 2010. Simulation-based training delivered directly to the pediatric cardiac intensive care unit engenders preparedness, comfort, and decreased anxiety among multidisciplinary resuscitation teams. *Perioperative Management*, 140 (3), 646–652.

<https://doi.org/10.1016/j.jtcvs.2010.04.027>

Brubaker, R., & Cooper, F. 2000. Beyond “identity”. *Theory and society*, 29 (1), 1–47.

Diane, G. 2014. Methods and Meanings: Credibility and Trustworthiness of Qualitative Research. *Oncology Nursing Forum*, 41 (1), 89–91.

Dishena, R., & Mokoena, S. 2016. Novice teachers’ experiences of induction in selected primary schools in Namibia. *Eurasian Journal of Educational Research* 66, 335–353.

<https://doi.org/10.14689/ejer.2016.66.19>

Geer, C. & Hamill, L. 2007. An Online Interdisciplinary Discussion: Promoting Collaboration Between Early Childhood and Special Education Preservice Teachers. *Jl. of Technology and Teacher Education*, 15 (4), 533–553.

Hesjedal, E., Hetland, H. & Iversen, A. 2013. Interprofessional collaboration: self-reported successful collaboration by teachers and social workers in multidisciplinary teams. *Child & Family Social Work*. Nov 2015, 20 (4), 437–445.

<https://doi.org/10.1111/cfs.12093>

Hesjedal, E., Iversen, A., Bye, H. & Hetland, H. 2016. The use of multidisciplinary teams to support child welfare clients. *European Journal of Social Work*. Nov2016, 19 (6), 841–855.

<https://doi.org/10.1080/13691457.2015.1084268>

Hietanen-Peltola, M., Laitinen, K., Autio, E. & Palmqvist, R. 2018. Yhteisestä työstä hyvinvointia – opiskeluhuoltoryhmä perusopetuksessa. Ohjaus 9/2018. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Hinshaw, A. & DeLeon, P. 1995. Toward achieving multidisciplinary professional collaboration. *Professional Psychology: Research and Practice*, 26 (2), 115–116.

<https://doi.org/10.1037/0735-7028.26.2.115>

Hujala, A. & Lammintakanen, J. 2018. Paljon sote-palveluja tarvitsevat ihmiset keskiöön. Kunnallisan kehittämissäätiön julkaisu 12.

Isoherranen, K. 2006. Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: Kaarina Isoherranen ja Werner Söderström Osakeyhtiö.

Isoherranen, K. 2008. Yhteistyön uusi haaste – moniammatillinen yhteistyö. Teoksessa K. Isoherranen, L. Rekola, R. Nurminen (toim.) Enemmän yhdessä - moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy, 26–48.

Jyrkiäinen, A. 2007. Verkosto opettajien tukena. Tampere: Yliopistopaino Oy-Juvenes Print.

Kasurinen, H. 2009. Moniammatillinen ja poikkihallinnollinen yhteistyö peruskoulussa. Teoksessa M. Kenttälä & M. Kesler (toim.) Kerhotoiminta – osa kehittyvää ja hyvinvointia koulua. Helsinki: Kerhokeskus - koulutyön tuki, 33–44.

Knackendoffel, E. 2007. Collaborative teaming in the secondary school. Focus on exceptional children 40 (4), 1–20.

Kontio, M. 2010. Moniammatillinen yhteistyö. Oulu: TUKEVA-hanke.

Koskela, S. 2013. Tarkastelussa moniammatillinen yhteistyö ja sen edellytykset. Elinikäisen ohjauksen verkkolehti. Viitattu 13.12.2020.

<https://verkkolehdet.jamk.fi/elo/2013/03/28/tarkastelussa-moniammatillinen-yhteistyö-ja-sen-edellytykset/>

Koski, J., Eloranta, S., Ellilä, H., Kuusisto, H. & Lahti, M. 2020. Sairaanhoidajaopiskelijoiden asenteet, valmius ja kiinnostus mielenterveyspotilaan hoitotyöhön. Tutkiva hoitotyö 18 (1), 20–26.

Kuukkanen, T., & Hynynen, P. 2016. Moniammatillinen tiimioppiminen sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden ja opettajien kokemana. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 18 (1), 53–61.

KvantiMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Mittaaminen: Mittarin luotettavuus (verkkojulkaisu). Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 5.6.2020.

<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>

Lahikainen, S. 2000. Ohjaus- ja neuvontatyön lähtökohtia ja näköaloja kuntoutuksessa. Teoksessa J. Onnismaa, H. Pasanen & T. Spangar (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2. Ohjauksen toimintakentät. Jyväskylä: PS-kustannus, 258–278.

Lehtinen, E. & Palonen, T. 2011. Asiantuntija-osaamisen luonne ja osaamisen tunnistamisen haasteet. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 13 (4). OKKA-säätiö, 24–42.

Lincoln, Y. & Guba, E. 1985. *Naturalistic Inquiry*. Newbury Park, CA: Sage Publications.

Mikkola, A. & Välijärvi, J. 2014. Tulevaisuuden opettajuus ja opettajankoulutus. Teoksessa H. Jokinen, M. Taajamo & J. Välijärvi. (toim.) Pedagoginen asiantuntijuus liikkeessä ja muutoksessa – huomisen haasteita. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 55–66.

Mönkkönen, K., Kekoni, T. & Pehkonen, A. 2019. Moniammatillinen yhteistyö: vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus, 2020.

Nieminen, S., Maijala, V., Laurila, M., Ojala, K., Tamminen, P., Tolonen, T. & Koivisto, J. 2019. Sanoitetaan monitoimijuutta – moniammatillisuus, monialaisuus ja monitoimijuus toimialojen diskurssien pyörteessä. Sotepeda24/7-sivusto, Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 13.12.2020.

<https://sotepeda247.fi/2019/04/17/sanoitetaan-monitoimijuutta-moniammatillisuus-monialaisuus-ja-monitoimijuus-toimialojen-diskurssien-pyorteessa/>

Nykänen, S., Karjalainen, M., Vuorinen, R. & Pöyliö, L. 2007. Ohjauksen alueellisen verkoston kehittäminen – poikkihallinnollinen ja moniammatillinen yhteistyö voimavarana. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto.

Onnismaa, E., Tahkokallio, L. & Kalliala, M. 2015. From university to working life: an analysis of field-based studies in early childhood teacher education and recently graduated kindergarten teachers' transition to work. *Early Years*, 35 (2), 197–210. <https://doi.org/10.1080/09575146.2015.1011065>

Opetushallitus. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus.

Øvretveit, J., & Hausen, H. 1995. Moniammatillisen yhteistyön opas. Helsinki: Sairaanhoidtajien koulutussäätiö.

Ropo, E. 2015. Identiteetti tutkimuskohteena. Teoksessa E. Ropo, E. Sormunen & J. Heinström (toim.) *Identiteetistä informaatiolukutaitoon, tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija*. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print, 26–47.

Salminen-Tuomaala, M., Rouvala, C., Sankelo, M., Junttila, T., & Vuorenmaa, K. 2018. Hoitohenkilökunnan ja lääkäreiden käsityksiä moniammatillisen simulaatio-opetuksen tarpeista. *Hoitotiede*, 30 (4), 311–323.

Silvennoinen, P. & Juujärvi, S. 2018. Simulaatiot integratiivisen pedagogiikan välineenä motivoivan haastattelun oppimisessa. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 20 (1), 44–61.

Sinervo, T., Juujärvi, S., Niiranen, V., Laulainen, S. & Keskimäki, I. 2019. Mitä palveluiden sovittaminen tarkoittaa sosiaali- ja terveyshuollon työssä. *Talous & Yhteiskunta*, 2, 36–41.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2019. LAPE-akatemia. Viitattu 3.10.2019.
<https://stm.fi/lapeakatemia>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2019. Lasten, nuorten ja perheiden osaamiskeskukset. LAPE-muutosohjelmassa tehdyn valmistelutyön loppuraportti. Teoksessa: R. Halila, P. Kaukonen, M. Malja & S. Savola (toim.) Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:30. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2018. Yhdyspinnat yhteiseksi mahdollisuudeksi. O. Hei-
nonen, A. Ikonen, M. Kaivosoja & T. Reina (toim.) Selvitys lapsi-, nuoriso- ja perhepal-
veluiden toteuttamiseen liittyvistä yhdyspinnoista muuttuvassa toimintaympäristössä.
Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Stenström, M-L. 1993. Ammatillisen identiteetin kehittyminen. Teoksessa: A. Eteläpelto
& R. Miettinen (toim.) Ammattitaito ja ammatillinen kasvu: Kasvatustieteiden tutkimus-
laitoksen 25-vuotisjuhlajulkaisu. Helsinki: Painatuskeskus, 31–45.

Sundin, O. 2002. Nurses' information seeking and use as participation in occupational
communities. *The New Review of Information Behaviour Research* (3), 187–202.

Talwalkar, J., Fahs, D., Kayingo, G., Wong, R., Jeon, S., Honan, L. 2016. Readiness for
interprofessional learning among healthcare professional students. *Int J Med Educ* 12 (7),
144–148.

<http://doi.org/10.5116/ijme.570d.7bd8>

Tilastokeskus. 2020. Joka viides peruskoululainen sai tehostettua tai erityistä tukea. Viitattu 7.12.2020.

http://www.stat.fi/til/erop/2019/erop_2019_2020-06-05_tie_001_fi.html

Tuomela, K., Heikkilä, K., Haapanen, H., Kortekangas-Savolainen, O. & Salminen, L. 2017. Moniammatillinen oppiminen yhteistyöosaamisen edistäjänä terveydenhuollossa. *Hoitotiede* 29 (4), 264–275.

Tuomi, J. & Saraniemi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. I. Kohonen, A. Kuula-Luumi & S. Spoo (toim.) Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019.

Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg, M. 2020. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulokinnan perusteita. Turku: Turun yliopisto.

Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 422/2012. 16–17§.

Virtanen, P. 2003. Monialainen opiskelu ja moniammatillinen yhteistyö. Teoksessa E. Poikela & S. Öystilä (toim.) *Yliopistopedagogiikkaa kehittämässä - kokeiluja ja kokemuksia*. Tampere: Tampere University Press, 345–370.

Veijola, A. 2004. Matkalla moniammatilliseen perhetyöhön - lasten kuntoutuksen kehittäminen toimintatutkimuksen avulla. Oulu: Oulu University Press.

Äikäs, A., Mönkkönen, K., Issakainen, M., Kekoni, T., Karkkola, P. & Kasanen, K. 2020. Moniammatillinen opiskelu verkossa yliopisto-opiskelijoiden kokemana. *Aikuiskasvatus*, 40 (2), 112–126.

<https://doi.org/10.33336/aik.95451>

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje osallistujille

Saatekirje toteutettiin PowerPoint-esityksenä.

Hei!

Teen parhaillaan pro-gradu -tutkielmaani, jossa selvitän sivistys-, sosiaali- ja terveysalojen opiskelijoiden käsityksiä moniammatillisesta yhteistyöstä. Lisäksi tutkin käsitysten kehittymistä Monelle-opintojakson aikana.

Toivoisin teidän vastaavan opintojakson alussa ja lopussa kyselylomakkeeseen, jonka täyttämiseen kuluu aikaa noin 10 - 15 minuuttia.

Tietoa kerätään ennen opintojakson ryhmätyöskentelyn alkua ja uudelleen kurssin päätyttyä.

Kyselylomakkeessa kysytään nimeäsi, jotta nämä kaksi vastausta voidaan yhdistää toisiinsa. Nimet muutetaan välittömästi aineiston keruun jälkeen koodeiksi ja hävitetään asianmukaisesti, eikä näin yksittäistä vastaajaa voida lopullisesta raportista tunnistaa.

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Vastaamalla kyselylomakkeeseen hyväksyt, että vastauksiasi käytetään tutkimustarkoitukseen.

Kyselylomakkeelle pääset kurssin Moodle-alustalta. Vastausaikaa ensimmäiseen lomakkeeseen on 24.2. asti.

Kysyttävää?

Inka Niskanen

Turun yliopiston opettajankoulutuslaitos

Turun kampus

inmani@utu.fi

Kiitos!

Liite 2. Kyselylomake, loppumittaus

Sivistys-, sosiaali- ja terveysalojen opiskelijoiden käsitykset moniammatillisesta yhteistyöstä

2. kyselylomake

Tällä kyselylomakkeella kerätään tietoa käsityksistäsi moniammatillisesta yhteistyöstä. Vastaa kysymyksiin *sivistys-, sosiaali- ja terveysalan näkökulmasta* niillä tiedoilla ja ajatuksilla, *joita sinulla tällä hetkellä on*.

Asiakkaalla tarkoitetaan kontekstista riippuen asiakasta, potilasta tai oppilasta.

Taustatiedoissa kysytään nimeäsi tämän opintojakson alussa tehdyn alkumittauksen vuoksi. Nimitiedot muutetaan koodeiksi välittömästi aineiston keruun jälkeen ja ne hävitetään asianmukaisesti. Lopullisesta raportista ei voida tunnistaa yksittäistä vastaajaa.

Kyselyyn vastaaminen on täysin vapaaehtoista.

Taustatiedot

1. Etu- ja sukunimi *

2. Sukupuoli *

- Mies
- Nainen
- Muu

3. Pääaine *

- fysioterapia
- hammaslääketiede
- hoitotyö
- kasvatustiede
- logopedia
- lääketiede
- psykologia
- sosiaalityö
- sosiaaliala
- toimintaterapia
- muu, mikä?

4. Vuosikurssi *

- 1. vsk
- 2. vsk
- 3. vsk
- 4. vsk
- 5. vsk
- n. vsk
- muu, mikä?

5. Oman alani työkokemus (sis. sijaisuudet ja harjoittelut) *

- alle 3kk
- yli 3 kk - 6 kk
- yli 6 kk - 1 v
- yli 1 v - 3 vuotta
- yli 3 vuotta

6. Minulla on kokemusta työskentelystä moniammatillisessa ryhmässä *

- Kyllä
- Ei

Vastaa kysymyksiin *sivistys-, sosiaali- ja terveysalan näkökulmasta* niillä tiedoilla ja ajatuksilla, joita sinulla tällä hetkellä on.

Asiakkaalla tarkoitetaan kontekstista riippuen asiakasta, potilasta tai oppilasta.

Väittämässä vastausvaihtoehdot tarkoittavat:

- 1= Täysin eri mieltä
- 2= Osittain eri mieltä
- 3= Ei samaa eikä eri mieltä
- 4= Osittain samaa mieltä
- 5= Täysin samaa mieltä

7. Mitä käsite "moniammatillinen yhteistyö" mielestäsi tarkoittaa? *

8. Tiedän, millaisissa asiakastilanteissa voisin kääntyä tämän ammattilaisen puoleen.

1= Täysin eri mieltä 2= Osittain eri mieltä 3= Ei samaa eikä eri mieltä 4= Osittain samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä *

	1	2	3	4	5
fysioterapeutti *	☐	☐	☐	☐	☐
hammaslääkäri *	☐	☐	☐	☐	☐
lääkäri *	☐	☐	☐	☐	☐
opettaja *	☐	☐	☐	☐	☐
puheterapeutti *	☐	☐	☐	☐	☐
psykologi *	☐	☐	☐	☐	☐
sairaanhoitaja *	☐	☐	☐	☐	☐
sosiaalityöntekijä *	☐	☐	☐	☐	☐
sosionomi *	☐	☐	☐	☐	☐
toimintaterapeutti *	☐	☐	☐	☐	☐

9. Vastaa väittämiin siten kuin ajattelet tällä hetkellä.

1= Täysin eri mieltä 2= Osittain eri mieltä 3= Ei samaa eikä eri mieltä 4= Osittain samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä *

	1	2	3	4	5
Tiedän, millaisissa asiakastilanteissa moniammatilliseen yhteistyöhön kannattaa ryhtyä. *	☐	☐	☐	☐	☐
Minulla on hyvät työyhteisötaidot, kuten paineensietokyky sekä kyky asialliseen ja rakentavaan vuorovaikutukseen. *	☐	☐	☐	☐	☐
Jos minulle tulisi asiakas, jonka kokisin tarvitsevan moniammatillista apua, tietäisin, miten lähteä rakentamaan yhteistyötä. *	☐	☐	☐	☐	☐
En tiedä, mitä vaiheita moniammatillisen tiimin työhön kuuluu. *	☐	☐	☐	☐	☐
Moniammatillisen yhteistyön aloittaminen jännittää, koska en tiedä, keneen olla yhteydessä ja miten. *	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedän, millaisissa asiakastilanteissa muut sivistys-, sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset voivat auttaa minua. *	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnistan, milloin moniammatillinen yhteistyö toimii hyvin. *	☐	☐	☐	☐	☐
Osaisin tarvittaessa kehittää työssäni moniammatillista yhteistyötä. *	☐	☐	☐	☐	☐

10. Vastaa väittämiin siten, kuin ajattelet asian olevan.

1= Täysin eri mieltä 2= Osittain eri mieltä 3= Ei samaa eikä eri mieltä 4= Osittain samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä *

	1	2	3	4	5
Moniammatillinen yhteistyö onnistuu sitä paremmin, mitä paremmat vuorovaikutustaidot osallistujilla on. *	☐	☐	☐	☐	☐
Moniammatillinen yhteistyö on parhaimmillaan asiakaslähtöistä. *	☐	☐	☐	☐	☐
Esimies voi päättää, tekevätkö työntekijät moniammatillista yhteistyötä vai eivät. *	☐	☐	☐	☐	☐
Moniammatillinen yhteistyö tulee asiakkaalle usein kalliimmaksi kuin asian hoitaminen ilman moniammatillisen yhteistyön tekemistä tulisi. *	☐	☐	☐	☐	☐
Hyvässä moniammatillisessa yhteistyössä asiakas saapuu moniammatilliseen palaveriin kuulemaan, minkälaisia toimenpiteitä ryhmä on hänelle suunnitellut. *	☐	☐	☐	☐	☐
Moniammatillisessa yhteistyössä asiakkaan tilannetta katsotaan kokonaisvaltaisesti. *	☐	☐	☐	☐	☐

11. Tarkenna tai selitä halutessasi vastauksiasi.

Vastaa kysymyksiin *sivistys-, sosiaali- ja terveysalan näkökulmasta* niillä tiedoilla ja ajatuksilla, joita sinulla tällä hetkellä on.

Asiakkaalla tarkoitetaan kontekstista riippuen asiakasta, potilasta tai oppilasta.

Väittämissä vastausvaihtoehdot tarkoittavat:

-
- 1= Täysin eri mieltä
  - 2= Osittain eri mieltä
  - 3= En osaa sanoa
  - 4= Osittain samaa mieltä
  - 5= Täysin samaa mieltä

12. Vastaa väittämiin siten, kuin ajattelet tällä hetkellä.

1= Täysin eri mieltä 2= Osittain eri mieltä 3= Ei samaa eikä eri mieltä 4= Osittain samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä *

	1	2	3	4	5
Koen itseni oman alani asiantuntijaksi. *	☐	☐	☐	☐	☐
Koen saaneeni opinnoissani tarpeeksi tietoa moniammatillisesta yhteistyöstä. *	☐	☐	☐	☐	☐
Opinnoissani on tähän mennessä harjoitettu riittävästi ryhmässä toimimisen taitoja ja vuorovaikutustaitoja. *	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedän, mikä on oman alani perustehtävä. *	☐	☐	☐	☐	☐
Epäroin antaa muille neuvoja omaan alaani liittyvissä kysymyksissä. *	☐	☐	☐	☐	☐
Olen osallistunut moniammatilliseen yhteistyöhön opintoihin kuuluvien harjoittelujaksojen aikana. *	☐	☐	☐	☐	☐
Opintojeni aikana olen oppinut omasta alastani, mutta en muista sivistys-, sosiaali- ja terveysaloista. *	☐	☐	☐	☐	☐
Luotan omaan kykyihini edustaa omaa alaani asiantuntijapalaverissa. *	☐	☐	☐	☐	☐
Olen epävarma, onko minulla riittävän hyvät oman erityisalani tiedot ja taidot. *	☐	☐	☐	☐	☐

13. Vastaa väittämiin siten, kuin ajattelet tällä hetkellä.

1= Täysin eri mieltä 2= Osittain eri mieltä 3= Ei samaa eikä eri mieltä 4= Osittain samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä *

	1	2	3	4	5
Kunnioitan muiden alojen työntekijöiden asiantuntemusta vasta, kun he ovat todistaneet ammattitaitonsa esimerkiksi asiakaspalaverissa. *	☐	☐	☐	☐	☐
Moniammatillinen yhteistyö jakaa työtaakkaa, ei lisää sitä. *	☐	☐	☐	☐	☐
Organisaatioiden johdon pitäisi mahdollistaa moniammatillisen yhteistyön tekeminen esimerkiksi uudistamalla organisaatorakenteita tai varaamalla sille työaikaa. *	☐	☐	☐	☐	☐
En koe, että tulevassa työssäni minun olisi tarpeellista ottaa puheeksi asiakkaan muutkin kuin ne alkuperäiset haasteet, joiden takia hän on minun asiakkaani. *	☐	☐	☐	☐	☐
Moniammatillinen yhteistyö on välttämätöntä asiakaslähtöisen palvelun takaamiseksi. *	☐	☐	☐	☐	☐
Organisaatioiden ja johtajien ei pitäisi voida velvoittaa työntekijöitään moniammatilliseen yhteistyöhön. *	☐	☐	☐	☐	☐
Asiakkaan laajemman elämäntilanteen ymmärtäminen on tärkeää, vaikka se ei suoranaisesti liittyisi omaan erityisalaani. *	☐	☐	☐	☐	☐
Asiakkaan olisi parempi jutella tilanteestaan joka ammattilaisen kanssa kahden kesken kuin koko moniammatilliselle ryhmälle. *	☐	☐	☐	☐	☐
Moniammatillinen yhteistyö vie liian paljon aikaa muilta työtehtäviltä. *	☐	☐	☐	☐	☐

14. Tarkenna tai selitä halutessasi vastauksiasi.

15. Mitä uusia oivalluksia sait tai mitä uutta opit Monelle-opintojaksolla? *

16. Mitkä asiat moniammatillisessa yhteistyössä jäivät epäselväksi tai mietityttämään Monelle-opintojakson jälkeen? *

17. Miten koet ajatustesi moniammatillisesta yhteistyöstä kehittyneen tai muuttuneen Monelle-opintojakson aikana? *

18. Hyväksyn, että vastauksiani käytetään tutkimusaineistona tässä tutkimuksessa.

Tunnistettavat tiedot muutetaan lopulliseen raporttiin siten, ettei yksittäistä vastaajaa voida tunnistaa. *

Kyllä

Liite 3. Monivalintakysymykset summamuuttujittain

Ammatillinen identiteetti

1. Koen itseni oman alani asiantuntijaksi.
2. Olen epävarma, onko minulla riittävän hyvät oman erityisalani tiedot ja taidot.
3. Tiedän, mikä on oman alani perustehtävä.
4. Epäröin antaa muille neuvoja omaan alaani liittyvissä kysymyksissä.
5. Luotan omiin kykyihini edustaa omaa alaani asiantuntijapalaverissa.

Opintojen tarjoamat valmiudet

6. Opinnoissani on tähän mennessä harjoiteltu riittävästi ryhmässä toimimisen taitoja ja vuorovaikutustaitoja.
7. Koen saaneeni opinnoissani tarpeeksi tietoa moniammatillisesta yhteistyöstä.
8. Opintojeni aikana olen oppinut omasta alastani, mutta en muista sivistys-, sosiaali- ja terveysaloista.
9. Olen osallistunut moniammatilliseen yhteistyöhön opintoihin kuuluvien harjoittelujaksojen aikana.

Sivistys-, sosiaali- ja terveysalan kentän tuntemus

10. Moniammatillisen yhteistyön aloittaminen jännittää, koska en tiedä, keneen olla yhteydessä ja miten.
11. Tiedän, millaisissa asiakastilanteissa voisin kääntyä
  - a) luokanopettajan b) lääkärin c) hammaslääkärin d) puheterapeutin e) sosiaalityöntekijän f) sosionomin g) psykologin h) toimintaterapeutin i) sairaanhoitajan j) fysioterapeutin puoleen.
12. Tiedän, millaisissa asiakastilanteissa muut sivistys-, sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset voivat auttaa minua.

Asenteet moniammatillista työtä kohtaan

13. Kunnioitan muiden alojen työntekijöiden asiantuntemusta vasta, kun he ovat todistaneet ammattitaitonsa esimerkiksi asiakaspalaverissa.
14. Moniammatillinen yhteistyö jakaa työtaakkaa, ei lisää sitä.
15. Organisaatioiden johdon pitäisi mahdollistaa moniammatillisen yhteistyön tekeminen esimerkiksi uudistamalla organisaatorakenteita tai varaamalla sille työaikaa.
16. En koe, että tulevassa työssäni minun olisi tarpeellista ottaa puheeksi asiakkaan muutkin kuin ne alkuperäiset haasteet, joiden takia hän on minun asiakkaani.
17. Moniammatillinen yhteistyö on välttämätöntä asiakaslähtöisen palvelun takaamiseksi.
18. Organisaatioiden ja johtajien ei pitäisi voida velvoittaa työntekijöitään moniammatilliseen yhteistyöhön.
19. Asiakkaan laajemman elämäntilanteen ymmärtäminen on tärkeää, vaikka se ei suoranaisesti liittyisi omaan erityisalaani.
20. Asiakkaan olisi parempi jutella tilanteestaan joka ammattilaisen kanssa kahden kesken kuin moniammatilliselle ryhmälle.

21. Moniammatillinen yhteistyö vie liian paljon aikaa muilta työtehtäviltä.

Moniammatillisessa yhteistyössä tarvittavat taidot

22. Tiedän, millaisissa asiakastilanteissa moniammatilliseen yhteistyöhön kannattaa ryhtyä.
23. Jos minulle tulisi asiakas, jonka kokisin tarvitsevan moniammatillista apua, tiedäisin, miten lähteä rakentamaan yhteistyötä.
24. Tunnistan, milloin moniammatillinen yhteistyö toimii hyvin.
25. Osaisin tarvittaessa kehittää moniammatillista yhteistyötä toimivammaksi.
26. En tiedä, mitä vaiheita moniammatillisen tiimin työhön kuuluu.
27. Minulla on hyvät työyhteisötaidot, kuten paineensietokyky sekä kyky asialliseen ja rakentavaan vuorovaikutukseen.

Tiedot moniammatillisesta yhteistyöstä

28. Moniammatillinen yhteistyö onnistuu sitä paremmin, mitä paremmat vuorovaikutustaidot osallistujilla on.
29. Moniammatillinen yhteistyö on parhaimmillaan asiakaslähtöistä.
30. Esimies voi päättää, tekevätkö työntekijät moniammatillista yhteistyötä vai eivät.
31. Moniammatillinen yhteistyö tulee asiakkaalle usein kalliimmaksi kuin asian hoitaminen ilman moniammatillisen yhteistyön tekemistä tulisi.
32. Hyvässä moniammatillisessa yhteistyössä asiakas saapuu moniammatilliseen palaveriin kuulemaan, minkälaisia toimenpiteitä ryhmä on hänelle suunnitellut.
33. Moniammatillisessa yhteistyössä asiakkaan tilannetta katsotaan kokonaisvaltaisesti.